

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.”

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

Abonnementenprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
 Voor Oost-Indië en het Buitenland „ 4.—
 Afzonderlijke nummers „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje f 2.—
 Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
 Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Inhoud van dit nummer.

De Inlandsche Nijverheid in West-Java. — Uit de Oost-Indische Mail. — Varia. — Pest op Java. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Feuilleton. — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen. — Officieele Berichten.

Inlandsche Nijverheid in West-Java.

In dank ontvingen wij enkele weken geleden het in 1911 ter Javasche Boekhandel en Drukkerij te Batavia verschenen werk onder bovenstaanden titel van de hand des heeren C. M. Pleijte, leeraar te Batavia.

Schrijver begint met te zeggen, dat hem bij gouvernementsbesluit van 30 Juni 1906 werd opgedragen onderzoekingen in te stellen naar de Inlandsche nijverheid in West-Java, terwijl bijna gelijktijdig de heer J. E. Jasper, Controleur B.B., eveneens een opdracht had gekregen voor hetzelfde doel. Waar deze zich speciaal zou bewegen op technisch en artistiek gebied, moest schrijver zich bepalen tot het sociaal-etnologisch gedeelte.

Bij het doorlezen der verschillende hoofdstukken, wil het ons voorkomen, dat het schrijver moeilijk is gevallen, zich binnen de gestelde perken te houden, en zijne betoogen zijn ons niet altijd duidelijk, laat staan de vele drukfouten die in het boek voorkomen. Zoo lezen wij op blz. 10: „Uiteraard toch den huisvlijt-arbeider alle zelfstandigheid ten opzichte van het door hem vervaardigde product ontzegd, daar hij in dienst van een ander werkt.”

Hier in Europa wordt onder huisvlijt verstaan: een geheel vrije arbeid, een handwerk, uit liefhebberij verricht. Uit de verdere beschrijving blijkt dan ook dat schrijver huisnijverheid bedoelt.

De huisvlijt — dikwijls synoniem met volkskunst en kunstnijverheid — die voorname, niettegenstaande de eeuwenlange Nederlandsche miskening, gelukkig nog levende factor in de Inlandsche maatschappij, schijnt door schrijver geheel over 't hoofd gezien.

Misschien zinspeelt hij er op, waar hij met betrekking tot den Inlandschen handwerker zegt: „er worde afgestapt van het à tort et à travers opvijzelen van het maaksel zijner vingers, knutselwerk en niet meer.....”

Generaliseeren lijkt ons hier als elders, uit den boezem: zoo ook het aanprijzen van den ten deze door Japan na de revolutie ingeslagen weg, terwijl

de Japanners zelve reeds tot de overtuiging gekomen zijn, dat zij toen juist een geheel verkeerde richting zijn ingeslagen, welke al heel spoedig tot algheele onttaarding en uitroefing hunner volkskunst zou leiden en zij nu hier in Europa hunne oude werkstukken opkopen, opdat deze den tegenwoordigen werkman inspireeren en tot zijn vroegeren, artistieken huisvlijt terug voeren mogen.

Op blz. 23 laat schrijver zich op schamperen toon uit over: „een zeer beperkte categorie van handwerkslieden, die artikelen van weelde en smaak vervaardigen, gemeenlijk onder den euphemistischen naam van kunstnijverheid samengevat.”

De heer Pleijte behoort dus nog altijd onder de Oost-Indisch blinden, door den heer G. P. Rouffaer bedoeld, toen deze in De Inlandsche Gids van 1901 schreef:

„De Indische volkskunst bestaat niet..... omdat de allermeesten van ons ze niet ziet. Omdat zij ons tot nog toe ontgaan is, daarom gelooven wij niet aan haar bestaan!”

Uit den door schrijver geuiten twijfel aan de mogelijkheid om deze kwijnende volkskunst tot een krachtig volksbestaansmiddel te doen herleven, moeten wij besluiten, dat hij onkundig is van de prachtige resultaten, ook op financieel gebied, in Europa ten deze bereikt, naast scholen, musea en showrooms in Duitschland o.a. met vakvereeniging en technische ontwikkeling, in Oostenrijk met centrale werk- en verkoopsplaatsen, in Finland en de Scandinavische rijken met het van Staatswege aangemoedigde particuliere initiatief in dezelfde richting. Anders zou hij in deze voorbeelden voorzeker een uitmuntende richtsnoer hebben gezien voor hetgeen er in Nederlandsch-Indië valt te doen op een analoog terrein, dat reeds veel te lang door ons verwaarloosd is. Een taak, die dadelijk tegelijk met de bevordering der gewone nijverheid ter hand moet genomen worden, wil men niet de paarden achter den wagen spannen, gelijk hier in Nederland, waar men thans de zoo goed als doode volkskunst en huisvlijt wil trachten op te wekken.

Hoe geheel anders klinkt de bezielende opwekking van den Hoofdingenieur W. J. F. de Ryck van der Gracht, naar aanleiding der in den Indischen Kunstkring te Weltevreden gehouden tentoonstelling van Oud-Indische koperwerk op den 10 Juli jl., in het Weekblad v. S. geschreven:

„Hieruit is duidelijk te zien, welke intelligente schuilt in den boezem der volkeren van Ned.-Indië, welk een scheppingsvermogen, welk een voor schoonheid, schoone vormen en lijnen ontvankelijk gemoed zij hebben, van welk een verheven opvatting in de kunst zij dikwijls blijk gaven. Dit gevoel voor kunst kan wel tijdelijk insluimeren, doch niet geheel verloren gaan.....”

Het kunstgevoel bij onzen bruinen broeder heeft langen tijd gesluimerd, doch het is ontwaakt tot een nieuw leven, de dageraad van een nieuwe aera is aangebroken! *)

Laten wij hem steunen, zoowel van regeeringswege als van particuliere zijde, meer nog dan tot nu toe gedaan werd; de uitkomst zal leeren, dat in deze schoone omgeving het gevoel voor 't schoone en nobele, wederom als weleer, vele kunstvoortbrengselen geboren zullen doen worden, zoo smaakvol van conceptie en zoo streelend van lijnen, dat een kunstenaarsgemoed daardoor getroffen moet worden!”

Volkomen zijn wij 't echter met den heer Pleijte eens, als hij een systematische vakopleiding aanbeveelt. Deze zal ook der kunstnijverheid ten goede komen.

Uit de O.-I. Mail.

Gezondheidstoestand. Volgens de jongste berichten, vroeg de cholera, zoowel te Batavia als te Semarang, nog dagelijks offers. Hoewel de besmetverklaring van Soerabaja, wegens pokken, officieel was opgeheven, kwamen daar in één week nog 54 gevallen voor. In Oost-Java heerscht de pest nog in verschillende streken. Van de Buitenbezittingen gelukkig geen ongunstige berichten.

Ongeregeldheden op de „De Ruijter”. Het panserschip „De Ruijter” is 1 October telegraphisch naar Soerabaja geroepen met het oog op de conferentie van den état-major met den vice-admiraal. Naar verluidt staat deze oproeping in verband met de ongeregeldeheden, welke aan boord zijn voorgevallen.

Het Soer. Hblad verneemt uit Makassar, dat de luitenant ter zee Goedkoop aan boord van „De Ruijter” zelfmoord heeft gepleegd, hetgeen aan het graf door den commandant openlijk werd uitgesproken. De begrafenis was plechtig onder grooten toeloop van toeschouwers en burgerlijke en militaire autoriteiten. Commandant Smit herdacht den doode als goed kameraad en bekwaam officier. De divisiecommandant roemde eveneens den overledene, sprak van zware vermoedens, dat de oorzaak van den zelfmoord kwaadsprekerij zou zijn. Hij hoopt, dat de tragische dood een ernstige les zou wezen voor lasteraars. Niet ingewijden maken allerhande gissingen in verband met de laatste ongeregeldeheden aan boord van „De Ruijter”.

Onder het hoofd **Defensie Causeriën** schrijft Ares in De Javabode een reeks artikelen over de verdediging onzer Oost-Indische koloniën. In No. X (Woensdag 2 Oct.) bespreekt hij het door het Alg. Handelsblad gepubliceerd interview van een oud-generaal van het Ind. leger en zegt o. m.:

„Een ernstige dwaling verkondigt het interview ten opzichte van de vechtwijze, die het Ind. leger zou moeten volgen, tegenover een buitenlandschen vijand. Des te ernstiger, omdat het moeilijk is tegen

*) Zou de sinds een tiental jaren door de Vereeniging „Oost en West” en hare verschillende vertakkingen gewekte belangstelling hieraan niet veel hebben bijgedragen? Red.

een, wij zouden haast zeggen, ingekankerd idee te strijden.

„Vecht met kleine afdeelingen (aldus het interview), los het leger in kleine mobiele groepen op. Geef den vijand nergens rust. Dan zal hij wel gauw wenschen, dat hij weer weg is.”

Dit is een denkbeeld, dat reeds herhaaldelijk verkondigd werd, ook door militairen. Wij vermoeden, dat het zijn ontstaan te danken heeft, censeeds aan het den Hollander nu eenmaal aangeboren en door de volksleiders zorgvuldig aangekweekte, gevoel van onmacht, anderdeels door de mede ieler rechtgeaard Hollander ter harte gaande zaak: het kost zoo minder!

Van daar dat men onze Marine, onze forten, er slechts op inrichtte den vijand schade toe te brengen en het leger den guerillaoorlog aanprijst, om hem te verontrusten. Maar ziet u, de oorlog heeft niet ten doel den vijand onaangenaamheden te bezorgen of hem te hinderen in zijn voornemens, — het doel van den oorlog is altijd geweest en zal immer blijven: het vernietigen van de vijandelijke strijdkrachten!

Schrijver besluit met de woorden:

„Het wekt verbazing, den oud-generaal, die het dan toch wel weten kon, te hooren spreken van de „reduitstelling” van Bandoeng, volgens hem een muizenval! Over deze zaak zijn wij niet gerechtigd inlichtingen te verstrekken. Wij stippen alleen even aan, dat een stelling slechts een val is voor dien generaal, die zich door een muis daarin liet vallen.”

Ten slotte:

„Dus een commissie hier... aldus de interviewer. Het antwoord was kort en kernachtig.”

„Het is mogelijk, maar wij verwachten van deze commissie voor de verdediging van N.I., dat zij der Regeering zal mededeelen, wat of op defensiegebied thans moet gebeuren. Wij verwachten, dat deze daarmede gewapend, de Volksvertegenwoordiging zal dwingen kleur te bekennen, d. w. z. antwoord te geven op de twee vragen:

Moet Indië tegen een buitenlandschen vijand worden verdedigd en zoo ja, zal het noodige geld daarvoor worden ter beschikking gesteld?

Dit is dunkt ons een andere taak dan die van vroegere commissies, die slechts in opdracht hadden: „Ziet, dat ge er wat van maakt, maar t moeg geen geld kosten!”

Luidt ook thans weder het antwoord in ontkenningen zin, welnu, dan hebben wij gedaan wat mogelijk was en blijft ons niets anders over dan als de débacle komt, berustend te zeggen: „Tu l'as voulu, Georges Dandin!”

Een Kartini-Vereeniging. De Loc. meldt, dat in een vergadering van het hoofdcmité voor de stichting van een school voor Inlandsche meisjes te Semarang, besloten is tot oprichting van de Kartini-vereeniging, welke een zuster-vereeniging zal worden van het in Holland te stichten Kartini-fonds.

Het bestuur der vereeniging zal bestaan uit: resident De Vogel, voorzitter; mevrouw Maclaine Pont, secretaresse; den heer J. L. van Houten, agent der Ned. Handel-Mij., penningmeester; den Regent; de heeren Z. Stokvis, directeur der H. B. S., en Mr. Dr. Joekes, rechtskundig adviseur der S. J. S., en Mas Mangoenkoesoemo, hoofd der Inl. school te Kl. te Semarang.

Het comité van voorbereiding der te Semarang te stichten Kartini-school bracht aan het hoofdcmité verslag uit. Het ontworpen leerplan werd goedgekeurd.

‘t Zal zich vooral richten op de praktische levens-eischen en de toekomst van het Inlandsche meisje. In beginsel werd tot de instelling van een internaat besloten.

Voor den bouw der school zal de noodige grond in de nabijheid van de Inlandsche Ambachtsschool aan den Karreweg worden aangevraagd.

Timor. Aan het kort verslag omtrent de residentie Timor en Onderhoorigheden over de maand Mei '12 is het volgende ontleend:

Midden-Timor. Den 18en Mei kwam te Wini (Midden-Timor), terwijl aldaar onzerzijds geen militaire patrouille aanwezig was, onverwachts de Portugeseche gouvernementsstoomer „Dilly”, aan boord waarvan zich de militaire commandant van Oeikoessi bevond. Ongeacht ons daartegen uitgevaardigd verbod, werd radja Da Costa van Oeikoessi aldaar

aan wal gezet. De bevolking van Wini vluchte grootendeels, slechts een tweetal personen van Savoe afkomstig en aldaar woonachtig bleef achter. Deze personen werden door Da Costa ondervraagd, o. m. naar de gezindheid van de bewoners van Wini en of deze niet naar Oeikoessi wilden verhuizen en ten slotte overgehaald zich aan boord van den stoomer te begeven. Hier werden zij nogmaals ondervraagd door den militairen commandant van Oeikoessi en ten slotte belast met de overbrenging van een schrijven, bestemd voor den patrouille-commandant te Wini, inhoudende dankbetuiging voor de goede behandeling en de overgave van een 9-tal op ons gebied uitgewekene, uit Oeikoessi afkomstige moradores. Bij aankomst eener militaire patrouille was de „Dilly” verdwenen. Tegen het gebeurde is bij den gouverneur van Portugeesch Timor protest aangeteekend.

Beloe. Tot tweemaal toe kwam een Portugeesch onderofficier vanwege den commandant van Baliboden fd. controleur van Atapoepoe het verzoek overbrengen, de naar ons gebied uitgewekene Portugeeseche onderdanen over de grens te zetten. De controleur verklaarde zich daartoe incompetent en verzocht de voor hem bestemde brieven voortaan niet meer door militairen te doen overbrengen. De commandant van Balibo berichtte de opvatting van een tweetal Nederlandsche onderdanen op Portugeesch gebied wegens het rondstroomen van geruchten omtrent een voorgenomen inval door bevolking onzer grensstreken. Hun uitlevering werd ons aangeboden, welk aanbod werd aanvaard, waarop die uitlevering op 28 Mei volgde.

Bij ondervraging bleek, dat in het begin van verslagmaand personen van Portugeesch Holohaik afkomstig de radja's van Lakmaras en Kewar hadden trachten over te halen de Portugeezen bij de tuchtiging van Manoetai behulpzaam te zijn.

De radja's, schijnbaar niet ongenegen, wenschten 5 dagen bedenk-tijd en verlof den militairen commandant te Beredaoe te raadplegen. Het tweetal hooger genoemde personen was een en ander ter oore gekomen, waarop 't zich naar Lolato (Portugeesch) naar aldaar woonachtige familie spoedde met de mededeeling, dat de bevolking van een aantal Nederlandsche landschappen het Portugeesch gebied zou binnenrukken. Zij werden opgevat en bekenden te Balibo gemeld bericht te hebben verspreid, doch omtrent de aanleiding tot het gerucht werd geen nader onderzoek van Portugeesche zijde ingesteld. Te Maoeboesa zou een Nederlandsch onderdaan op ons gebied zijn opgevat en naar Balibo opgebracht. De commandant van Balibo verklaarde naar aanleiding van door den controleur ingewonnen inlichtingen, dat de aangehoudene niet op Nederlandsch, doch op Portugeesch gebied was gevat wegens het stelen van arak en met een maand gevangenis gestraft. De juistheid dezer mededeeling wordt nagegaan. In verslagmaand verhuisden 429 mannen en 550 vrouwen en kinderen naar ons gebied. Den 1sten Juni werd bericht, dat de Portugeesche posten Memo en Noenoe Oesa wederom bezet waren.

Sarikatdagang Islam. De N. Vorst. geeft eenige beschouwingen over deze vereeniging en merkt onder meer op:

„Het woord dagang is in het gedrang gekomen en weggedrukt. Men spreekt thans het liefst kortweg van Sarikat Islam. Zoo heeft de naam diepere beteekenis.

Ruim een maand geleden was er sprake van, dat de vereeniging werd opgeheven. Dat kon moeilijk, waar de vereeniging officieel nog niet bestond.

Het woord geschorst werd gevonden, het kindje moest een naam hebben. Schorsen, dat kan. Intusschen verscheen in Sarootomo, 't orgaan van de vereeniging, dat steeds geregeld is verschenen, de volgende gemoedelijke mededeeling: „Daar gedurende de Poeasa ieder geloovige zijn godsdienst-plichten heeft te vervullen, zal het bestuur voorloopig geen leden aannemen”.

Het bestuur ging dus met vacantie.

Die vacantie zal vermoedelijk nog een paar dagen duren, tot de „Bakdo Sawal”, het einde van de kleine vasten. En dan? Worden er dan weer leden aangenomen? Is dan de schorsing opgeheven?”

Het blad vertelt dan welke oorzaak o. a. achter de oprichting schuilt:

„Men neme de Solosche „Kong Sing”, een reeds als rechtspersoon erkend lichaam, blijkens de statu-

G. Lötzer's
OVERHEMDEN
ONDERGOEDEREN
voor Uitrustingen
Hoogstr. 32-32^a Den Haag

PIET HEINSTR. 123,
Telefoon 5262.
WEIMARSTRAAT 42a - Tel. 6160.

A. Op't Landt.

Ontvangen:
Blouse- en Costuum-Fluweel
in alle kleuren en kwaliteiten.
ZIET ONZE ÉTALAGES.

H. W. v. BRAKEL & Zn.
HOFSMEDEN
PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES
EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)

School- en Pensioengeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—
De Directrice: A. J. NELCK.

ONDER DEN SINT MAARTEN
— WONINGINRICHTINGEN —
J. A. POOL - INGENIEUR - HAARLEM
AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM
10 ROKIN KNEUTERDIJK 2A WIJNHAVEN 110

F. W. VAN WIJK = DAMES-
KLEERMAKER.
Tollensstraat 118. - Teleph. 3235.

Speciaal adres voor:
PLUCHMANTELS, BONTMANTELS
- en TAILOR-MADE COSTUMES
NAAR MAAT.

Behangers en Stoffeerders
Linoeums,
Tapijten,
Meubelen.

P. J. Veelo & Zonen
Den Haag
Lange Houtstr. 15b
Telefoon 6855.
Herderinnestraat 18
Telefoon 2049.

ten een begrafenisvereniging waarvan ook Javanen lid mogen zijn. Als zoodanig is zij voor hare leden werkelijk een steun. Is deze vereniging te vertrouwen? Wij durven het tegendeel niet beweren, maar deze vereniging is het, waartegen de leden van „Sarikat Islam” zoo gebeten zijn.

Als men de menschen gelooven mag, dan oefende deze vereniging een terrorisme uit, die aan de Apachen van Parijs doet denken. Er is een tijd geweest, dat geen Javaan zich na twaalfen in den nacht in Tjojoedan waagde. Soms uit louter baldadigheid, dikwijls om een vermeende of werkelijke belediging te wreken, vele malen om te rooven worden Javanen mishandeld. Politie bracht geen kestrangan. Dat maakte de Chineezzen driester. Zij traden ook in andere kampoengs op. Het getuigt zeker van Javaansche Iamlendirigheid, als een troep Chineezzen in een Javaanschen kampoeng kon dringen om daar hun man op te zoeken en ongestraft af te ranselen. Ongestraft, want niemand stak een hand uit ter hulpe, uit vrees voor een perkara, en de politie, tot wie men zich om recht wendde, kon de daders niet vinden.

Waarom men alleen de leden van „Kong Sing” voor de daders aanziet, waar toch nog andere Chineseche verenigingen bestaan, is niet duidelijk, maar wij constateeren slechts wat de inlander denkt. Was het wonder, dat hij eindelijk naar een middel uitzag, dat hem verlossen kon van een plaag, waartegen het bestuur hem niet beschermen kon? En dat middel? Men sloot zich aan bij „Sarikat Islam”. Daar zegt het Reglement immers, dat de leden elkaar moeten steunen en helpen. Dit laatste heeft men al te letterlijk opgevat. Maar het middel heeft geholpen. De Chinees is in zijn schulp gekropen. Van eenig brutaal optreden wordt niet meer gehoord.

Ziedaar wat de groote menigte zich gelacht heeft van hun toetreden tot „Sarikat Islam”, die groote menigte, die thans het bestuur van partijdigheid beschuldigt, omdat het wel den inlander straft in zijn vereniging, terwijl intusschen de Chineseche vereniging vrijuit gaat.

Maar naast die groote menigte menschen uit de onderste lagen der maatschappij, heeft men de meer gegoeden, prijajies en handelslieden, die zich van de oprichting van „Sarikat Islam” wel een strijd voorstellen, maar niet een strijd met de wapens, een vredelievenden strijd. En wie zal het hun kwalijk nemen als zij hun godsdienst opheffen en bevorderen, maar hun eerste doel was toch gericht op de bevordering van den handel. Zoo zij zich al niet konden losmaken van den Chineeschen leverancier en tusschenpersoon, zij wilden toch ook een gedeelte hebben van de groote winsten, die den Chinees in den schoot vallen. Waarom moeten de batikkerijen haar brandhout, haar wit goed, haar was van den Chinees betrekken? Erger nog, is het niet om zich te schamen, dat de Javaan de rijst, door hem zelf geplaat, van den Chinees koopen moet? Welk geheim past de Chinees toe, dat hij alle concurrentie weren kan en alle rijst van de desa opkoopt, om ze met grove winst weder aan den planter terug te verkoopen?

Zoo denkt de inlandsche handel, die zich vereenigd heeft tot de „Sarikat Islam”. De handelaar heeft den stoot gegeven tot de oprichting. Hij heeft gemeend de groote menigte aan zich te binden om haar in de macht te hebben, als eenmaal de handelsplannen werkelijkheid zijn geworden. Elk lid zal alleen in de toko's van „Sarikat” zijn inkoopten mogen doen. Dat dachten zij. Het is misgeloopen. Voordat enig begin van handel was te bespeuren, is die groote menigte uit den band gesprongen, maar toch buiten de schuld harer leidslieden.

VARIA.

Een navolgenswaardig voorbeeld.
Het Hbl.d. publiceerde onlangs een interview met den te Amsterdam aangekomen heer Chr. F. Beyers, commd.-generaal der Z.-A. Burgerw., wiens overwinning bij Nootgedacht tegen generaal Clemens hier te lande zeker nog niet vergeten is. Na verklaard te hebben, dat het doel van zijn komst is „om hier nog eens mijn vrienden te ontmoeten, welke ik in zoo'n groot aantal in Nederland bezit”, sprak de generaal vooral over zijn vak en de Z.-A. Burgerwacht. Ze is gevormd naar

Zwitsersch model. Vijftig percent van alle personen, die 21 jaar oud zijn, moeten dienen. De andere 50% is verplicht zich aan te sluiten bij schietverenigingen, zoodat er feitelijk algemeene dienstplicht bestaat.

Men dient 4 jaar actief en komt daarna tot zijn 45ste jaar in de reserve.

Het staand leger telt 2600 man, meest artilleristen. Er zijn echter ongeveer 10.000 vrijwilligers, gedeeltelijk het bereden wapen vormend. In 't paardrijden hebben de Boeren het dan ook ver gebracht. Bijna iedere Boer kan paardrijden en hij zit misschien niet zoo netjes in den zadel als een kurasier of uhliaan, maar kan het toch zeker veel langer uithouden. (Het is dikwijls voorgekomen, dat een Transvaler in zijn zadel zit end, sloop.

Tot zooverre de Hbl.-correspondent.

Zou het denkbeeld van gedwongen aansluiting bij een schietvereniging geen spoedige navolging mogen vinden in onze Koloniën, waar op afgelegen plaatsen de Europeanen ingeval van nood geheel op elkaar zijn aangewezen? Met een paar goed gehanteerde geweren of karabijnen doet men bij het uitbreken van een opstootje heel veel en de wetenschap alleen, dat de blanda's goed gewapend zijn, zou in vele gevallen reeds voldoende zijn om enkele fanatici van onberaden stappen af te houden.

Het Nederlandsch-Indische leger bij den Balkan-oorlog vertegenwoordigd?

De Kapitein van den Generalen Staf, Jhr. Wittert van Hoogland, is naar den Balkan vertrokken, in afwachting van het besluit van de Regeering van Bulgarije op het verzoek hem vergunning te verleen als militair attaché de krijgsverrichtingen in het Bulgäärsche leger te volgen, welke aanvraag langs diplomatieken weg is geschied.

Zou het geen aanbeveling verdienen ook een paar officieren van het Indische leger naar den Balkan te zenden, alwaar zoowel terrein als wijze van actie in heel veel gevallen overeenkomst zullen hebben met de gelijknamige factoren in Indië? Voorzeker zal daar menig voorbeeld worden aanschouwd van het optreden van kleine troepenafdeelingen, onder zeer moeilijke omstandigheden en lang niet altijd voorzien van al wat een ageerende troep nodig heeft. Dat zou leerzaam kunnen zijn.

De heer C. de Mooy, oud-kolonel bij den geneeskundigen dienst in Ned.-Indië, heeft belangloos den door hem uitgevonden brancard ter beschikking van Dr. Van Tienhoven gesteld, die zijne diensten aan de gewonden op het oorlogsveld gaat wijden.

PEST OP JAVA.

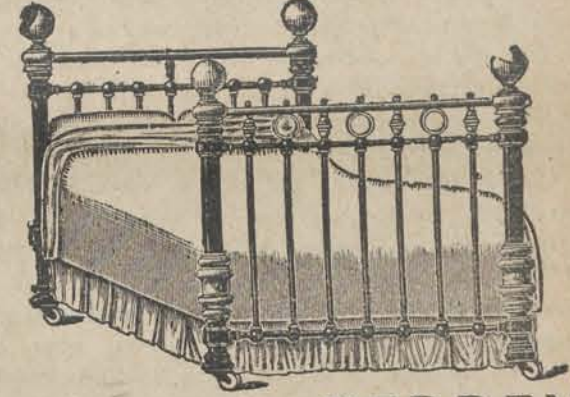
Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen op Java over de laatste zes maanden.

1912.	geval- len	over- leden	geval- len	over- leden	geval- len	over- leden	geval- len	over- leden	geval- len	over- leden	Totaal
24 April-7 Mei	48	47	10	10	1	1	3	11	1	1	991
8-21 Mei	36	34	4	4	1	1	11	11	1	1	936
22 Mei-4 Juni	45	41	5	5	1	1	11	11	1	1	936
5-18 Juni	53	53	1	1	1	1	11	11	1	1	936
19 Juni-2 Juli	59	58	1	1	1	1	11	11	1	1	936
3-16 Juli	29	28	1	1	1	1	11	11	1	1	936
17-30 Juli	81	79	1	1	1	1	11	11	1	1	936
31 Juli-13 Aug.	88	89	1	1	1	1	11	11	1	1	936
14-27 Aug.	52	52	1	1	1	1	11	11	1	1	936
28 Aug.-10 Sept.	80	77	1	1	1	1	11	11	1	1	936
11-24 Sept.	94	86	1	1	1	1	11	11	1	1	936
25 Sept.-8 Oct.	94	86	1	1	1	1	11	11	1	1	936
9-22 Oct.	89	85	10	10	2	2	5	5	1	1	936
Totaal in ongeveer 6 maanden	991	936	10	10	2	2	5	5	1	1	936

BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN
DE GROOT & DIJKHOFFZ
voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZOON
PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG
LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE
INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

STROEBEL & KROESE
Garneer-Artikelen, Mode-Fournituren, Linten,
Zijde, Fluweel, Peluche, Satinet, Voering,
Knoopen, Glacé-, Zijde-, Imit. Suède- en
Tricot-Handschoenen, Dames- & Kinderkousen,
-o- Eau de Cologne & Zeep. -o-
- 4074 TELEPHOONNUMMER 4074 -
69 PIET HEINSTRAT 69

Th. A. A. SIMONIS
34 GROENMARKT — OVER DE —
PRINSESTRAAT.
TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.
— GROOTE KEUZE —
van af het beste tot het eenvoudigste.
MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

Dames- en Kinder-Confectie.

GEBR. GERZON'S
MODE-
MAGAZIJNEN.
DEN HAAG - 36 VEENESTRAAT 44
- ☛ Telefoon 2526. ☛

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74, DEN HAAG.
ONDERGOEDEREN
OOK IN ECHT JAEGER.

M. VISSER v/h. A. J. RODBARD
Spuistraat 69 - 's-HAGE
Telefoon 5470.
FABRIEK EN MAGAZIJN VAN GOUDEN-
☛ ZILVEREN EN DIAMANTWERKEN. ☛
REPARATIE-INRICHTING.

J. P. KOSTER
-o- ANTIEKE EN MODERNE WOPINRICHTING -o-
BEHANGERI' - STOFFEERDERIJ - MEUBELMAKERIJ
V. D. SPIEGELSTRAAT 2 - DEN HAAG.

Suriname.

In een op 23 October te Den Haag gehouden vergadering van de Vereniging Moederland en Koloniën heeft mr. dr. C. F. Schoch, hoofd-directeur van de Surinaamsche bank te Amsterdam, het rapport van de Suriname-commissie besproken. Zooals te verwachten was van iemand, die door langdurig verblijf de koloniale toestanden door en door kent, was de bespreking zoo goed als een doorlopende kritiek van de voorstellen der commissie. Op menig punt was de heer Schoch het geheel eens met de inzichten in de kolommen van dit weekblad meer dan eens verdedigd. Wij stellen ons voor op het gesprokene terug te komen, zoodra het in druk zal zijn verschenen.

Slechts één punt willen wij nu reeds met een enkel woord bespreken, n.l. de bacoven-cultuur. Alle kritiek op den opzet der zaak is ongemotiveerd en in hooge mate onredelijk. De cacao-cultuur was haar ondergang nabij. Men stond tegenover een ramp. Snel en krachtig ingrijpen was noodzakelijk, wilde men de kolonie tegen geheele inzinking behoeden. Het in het leven roepen van de bacovencultuur met gouvernementssteun was een geniale greep van gouverneur Lely. Voor theoretische staathuishoudkundige beschouwingen was er geen tijd. Die een drenkeling te hulp wil snellen houdt er geen rekening mee, dat artikel zooveel van de politieverordening het zwemmen in de stadsgrachten verbiedt en weinig benijdenswaardig is de rol van den politie-agent, die, na de al of niet gelukte poging tot redding, proces-verbaal opmaakt tegen den man, die de politie-verordening heeft overtreden. Wij zijn overtuigd, dat de heer Lely, ook na kennisneming van de academische beschouwingen, die après coup zijn ten beste gegeven over zijn poging tot redding, denzelfden weg zou bewandelen, indien hij weer voor het geval kwam te staan; een weg, die goedgekeurd was door de Koloniale Staten, de regeering en de Staten-Generaal. Door de Panama-ziekte is de cultuur mislukt. Daaraan heeft niemand schuld. Ware de ziekte niet opgetreden, men zou den ontwerper van het plan met lof hebben overladen. Nu weet men alleen kritiek te oefenen. De poging tot redding van den drenkeling is niet gelukt; dat nemen de menschen, die op den kant waren blijven staan, kwalijk. Zij zouden gejuicht hebben, ware de drenkeling behouden aan wal gebracht.

Of er bij den opzet en de leiding der zaak geen fouten begaan zijn? Het zou een wonder geweest zijn als dadelijk in elk opzicht de juiste maatregelen waren getroffen, maar na het onvermijdelijke leergeld zou alles terecht gekomen zijn, ware de ziekte in de cultuur niet opgetreden. Bij al den strijd over de oorzaken der mislukking verlieze men toch niet uit het oog, dat zoowel de planters als het landbouwdepartement en de agenten der Fruit-Company één doel voor oogen hadden: het welslagen der cultuur.

Naar onze meening is het te betreuren, dat de regeering, niettegenstaande de adviezen tot voorzetting uit Suriname besloten heeft tot liquidatie der cultuur, waardoor de United Fruit Company ontslagen is van haar verbintenis om tot 1916 de vruchten te koopen. Ware dit niet geschied, dan zouden in 1916 de plantages er goed voorstaan door de tusschencultuur van koffie, rubber, enz. En ten slotte zou de panama-ziekte der Gros Michel bacoven, die den stoot tot de tusschencultuur heeft gegeven, tot een beteren toestand geleid hebben. Het door Mr. Schoch afgebroken rapport van den w.n. administrateur van financiën, den heer Struycken de Roysaucour, waarmede gouverneur Fock zich had verenigd, had het zonder twijfel bij 't rechte eind.

Men is nu doende een markt te vinden voor de Congo-bacoven, die de Amerikanen niet willen en slaagt men daarin en komt de landbouwbank tot stand, dan is er voor Suriname weer een goeie toekomst in zicht en... zal men ten slotte gouverneur Lely dankbaar zijn voor den stap, dien hij, met terzijdestelling van staathuishoudkundige zijden, heeft gedaan toen hij de bacoven cultuur in het leven riep.

Zooals wij in ons vorig nummer zeiden, is voor welslagen in de eerste plaats noodig, dat de planters onverwijd samenwerken, met terzijdestelling van alle onderlinge veeten en alle wantrouwen. In een krachtig gesteld artikel „Hoe nu?“, dat wij, zoo

gebrek aan ruimte dit niet verbod, in zijn geheel zouden willen overnemen, dringt Suriname van 1 October hierop aan in de volgende bewoordingen: „Zullen de planters door onderlinge samenwerking iets weten te bereiken? Zou deze malaise werkelijk tot resultaat hebben, dat men hier tot samenwerking overging? Zou men nu werkelijk noodgedwongen inzien, wat hierdoor te bereiken valt? Want naast alle andere factoren is in deze zaak — als in zoovele andere in Suriname — veel toe te schrijven juist aan het absoluut gebrek aan samenwerking.

„De vechtende koeien vereenigen zich als de wolf komt!“ Maar de koeien — passez le mot — hebben zich zelfs in het gezicht van den vijand hier nooit aaneengeschaard; elke samenwerking werd stelselmatig verijdeld. 't Is bekend hoe in de meest belangrijke vergaderingen persoonlijke grieven en persoonskwesties op den voorgrond werden geschoven.”

Onder het hoofd „Zonderling“ schrijft De West van 1 October:

„Een lezer zendt ons een uitknipsel uit de Londensche Daily Telegraph van 10 September jl., waarin reeds gewag gemaakt van het staken der United Fruit Co. in Suriname.

In Suriname werd het desbetreffend bericht eerst ontvangen 26 September, nota bene telegraphisch! Wij waren dus wel zowat het laatst van allen ingelicht.

De Daily Telegraph bericht ook, dat de United Fruit Co. de vier bacovenboolen zal overnemen.”

Uit De West van 4 October het volgende belangrijke bericht:

„Om zich behagelijk te voelen onder den huiltigen, blakerenden zonnegloed, daarvoor moet men... sisalplant zijn.

Jonge sisalplanten groeien welig op Kwatta, onder een zonnehitte, die voor menige andere plant doodelijk zou zijn zonder schaduw.

Ruim drie duizend zijn er geplant op een veld van ongeveer 5 akker, en — voor zoover wij konden nagaan — was geen enkele bezweken.

De landbouwassistent, de heer Drost, ziet in sisal een veelbelovende cultuur voor vele schrale gronden rondom Paramaribo. Voor de Hollandsche boeren bijvoorbeeld, meent hij, dat die cultuur een aardige bijverdienste zou kunnen opleveren.

Zeker is, dat de plant bescheiden eischen stelt. Het door ons bezochte veld aan den Eersten Rijkweg — dat is van de stad uit, de derde — bestaat uit schralen zandgrond.

Men stelt zich voor, over een paar jaar reeds de eerste bladen te kunnen afsnijden.

Volgens hier genomen proeven, leveren elke honderd bladeren zowat 5 kilogram vezel, wat een zeer bevredigend percentage moet zijn.

In Mexico rekent men, dat elke plant zowat 30 bladeren levert per jaart Men vermoedt, dat de opbrengst hier wel 40 bladeren zal zijn. In den cultuurtuin was sedert jaren een klein veldje met sisal geplant. Hier is het plantmateriaal verkregen voor den aanplant op Kwatta, die uitgaat van het proefstation.

Er bestaan tegenwoordig heel eenvoudige machinetjes voor het bewerken der sisalbladeren.

De bedoeling is nu, om een proef te nemen op voldoende schaal om de rentabiliteit der zaak aan te toonen.

De aanleg van het veld aan den Rijkweg — 5¼ akker — heeft f 550 gekost. Het werk geschiedde onder leiding van den heer D. J. Haafwee, die er blijkbaar de volle zorg van zijn plantershart aan heeft gegeven. De aanplant staat uitstekend. De loozing schijnt voldoende. Het land ligt trouwens vrij hoog.

Het verder onderhoud behoeft niet zoo heel veel te kosten. De voornaamste uitgaaf zal zijn twee of driemaal wieden per jaar. Voorloopig laat men het wied staan, om den grond koel te houden.

De Agave rigida sisalana levert een vezel, die iets grover is dan de vezel van de bekende inlandsche Ingi sopo. De vezel heeft een goede marktwaarde.”

Naar De West van denzelfden datum weet mee te deelen, heeft de gouverneur een ontwerp bij de

Koninklijke
Brood- en Beschuitfabriek
LENSVELT NICOLA
VEENESTRAAT 23 DEN HAAG
LUNCHROOM

Specialiteit:

HAAGSCHE BESCHUIT
ROGGEBROOD IN BLIK VOOR EXPORT

MAISON-DROUOT

WESSER & Co.

LANGE HOUTSTRAAT 7 DEN HAAG

INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ :: STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK :: ANTIQUITEITEN

VACANT

RIPPEN

PIANOHANDEL

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN

STEMMEN

**Dames- en Heeren-
Mode-Artikelen.**

VAN BOMMEL
VLAMINGSTRAAT 8-10 - Telef. 5501.

Handschoenen.

20 HOOGSTRAAT.

Hut- en Mailkoffers.

Uitrustingskisten.

Staten ingediend voor het graven van een kanaal ter verbinding van de Saramacca en de Coppename, waardoor de gevaarlijke tocht om de zeepunt zal vervallen.

**

De Berlijnsche correspondent van de N. R. Ct. — zie het nummer van 24 October — meldt:

„In de Medizinsche Gesellschaft te Berlijn heeft gisteren dr. Koch uit Suriname een rede gehouden over de toepassing van salversaan bij framboesie onder de negers.”

Minder juist is hier het woord „negers”; de insluiting heeft plaats gevonden bij alle lijders.

**

Bij Kon. besluit van 18 dezer is aan dr. C. J. J. van Hall, laatstelijk directeur van den landbouw in de kolonie Suriname en adviseur in landbouwkazaken voor de kolonie Curaçao, thans tijdelijk verbonden aan het dept. van landbouw in Ned.-Indië, op zijn verzoek eervol ontslag verleend uit den West-Indischen dienst.

Ook de opvolger van Dr. Van Hall, Dr. Cramer, zal spoedig de kolonie verlaten, juist nu hij wegens de verkregen kennis van de koloniale toestanden, nuttig werkzaam kan zijn. Zie daar weer voorbeelden van de misère van het detacheren van ambtenaren.

**

Ten slotte vestigen wij de aandacht op een met jeugdige vuur geschreven stuk van Mr. H. J. Schmidt in het Avondblad van de N. R. Ct. van 29 October over de bacove-cultuur, waaruit opnieuw de onverflauwde belangstelling in de kolonie van dezen oud-gouverneur blijkt.

Curaçao.

Mrs. M. G. V. uijlsteke, vicaris van Curaçao plaatste in de Amigoe van 28 September jl. een openlijke dankbetuiging aan het Moederland voor de betoende weldadigheidzin en voor de bewijzen van deelneming ondervonden bij den grooten roed, waarin de arme bevolking der eilanden verkeert en bepaalde tevens, dat op den 27en September jl. een Heilige mis van dankbaarheid voor „onze weldoeners” zoude worden opgedragen.

In een hoofdartikel, getiteld: „Hollandsch kapitaal voor een Hollandsche kolonie”, bespreekt de Amigoe de welkome hulp van Nederland voor Curaçao, doch vreest één ding, n.l. dat nu weder in Nederland de hoofdgedachte zal zijn wat Curaçao betreft: „droogte en armoede”, maar vervolgt het blad:

„Er zal niet worden gedacht, dat dit slechts hoofdzakelijk geldt voor een groot deel onzer armere buitenbevolking.

Het schijnt nog weinig bekend, dat Regeering en Bestuur, zoowel als een vaste kern onder de voornaamste burgers onzer stad, alle krachten inspannen om Curaçao wat minder noodlijdend en wat meer herlevend te maken. Daar zijn reeds tekenen, welke op een wedergeboorte dezer Hollandsche kolonie wijzen. De landbouw moge hier weinig beteekenen, de handel nog steeds kwijnen — op het oogmerk willen wij daarover niet redetwisten —, maar scheepvaart en industrie bloeien. Twee der vier factoren voor een krachtig volksbestaan zijn dus in goede conditie.

Er valt zeer zeker althans eenigen vooruitgang te constateeren.

Op dit verblijvend teeken meenen wij te mogen wijzen, opdat men zich in Nederland een juist begrip kan vormen over onze algemeenen toestand. Hoe staat het nu met den landbouw?

Ook hier kan men een zeer groote verandering te goede bespeuren.

Droog was het op Curaçao; maanden, jaren lang viel er geen regen, en eerst nu beginnen sommige putten in de buitendistricten droog te worden.

Een vaststaand feit is het derhalve, dat, dank zij den systematischen damaanleg, meer water in den bodem is getrokken tot toevoer der putten. Regeering en Bestuur hebben een goed werk verricht met dezen damaanleg. De weg is aangewezen hoe de voortdurende droogte van Curaçao meer en meer kan worden tegengegaan. De bodem moet doortrokken worden van water, om zóó overal putten in

overvloed te kunnen graven. Dit zal echter alleen uitvoerbaar wezen bij nog intensiever uitbreiding van kleine dammen en het aanleggen van groote dammen als groote waterkeerders, die bij invallende droogte, de kleinere gronden weer van water voorzien door de sluizen open te zetten en 't door de grootere dammen opgehouden water naar de lagere landen te laten afvloeien.

Wij voorzien de mogelijkheid, dat ook binnenkort landbouw op Curaçao met vrucht zal kunnen gedreven worden. — Grooten landbouw bedoelen we, den kleinen landbouw laten we buiten bespreking. 't Eenige wat noodig is, is kapitaal om de onderneming te drijven en de plantages in te richten voor bevoeiingswerken. Regen valt er over 't algemeen voldoende, maar het loopt te veel naar zee.

Gebrek aan kapitaal is het groote gebrek van den Curaçaoschen landbouw. De grond is vruchtbaar, het klimaat gunstig voor allerlei cultures, de werkkrachten zijn goedkoop.

Als er kapitaal in de onderneming wordt gestoken, kan men het water in den bodem laten trekken en bevoeiingswerken aanleggen, gelijk men op zooveel plaatsen moet doen, waar toch de landbouw bloeit.

Zou de Regeering ons geen grooter credit kunnen toestaan om de werken voor waterverschaffing wat sneller overal te verbreiden over de drie Benedwindsche eilanden? Is er ook onder de grootkapitalisten of grootcultuurmannen niet iemand, die wat Hollandsch kapitaal beschikbaar heeft voor een Hollandsche kolonie en hier een landbouwonderneming aandurft? Wanneer Regeering en particulieren in Nederland ons wat helpen, zullen we er spoedig bovenop zijn, en niet langer noodlijdend, maar herlevend genoemd worden.”

Het is een verblijvend verschijnsel, dat de Amigoe den toestand en vooral de toekomst van Curaçao niet zoo donker inziet en openlijk erkent, dat door den aanleg van dammen Curaçao in de langdurige droogte van 1911 en 1912 voor eger is gespaard; maar waarom noemt zij den naam niet van den oud-Gouverneur De Jong van Beck en Donk, aan wien men toch vooral dien damaanleg te danken heeft? Tijdens zijn bewind oogste deze Gouverneur weinig dank voor zijn bemoeiingen.

**

De havenwerken. Dezer dagen werden in den havenmond door het leggen van boeien, de lijnen getrokken van de toekomstige breedte onzer haven. Men schijnt dus spoedig aan den havenmond zelf te zullen gaan werken, en dan moeten we logisch besluiten, dat de werkzaamheden in 't Schottegat reeds zijn afgelopen. Het ontstekings-vaartrig heeft echter een maand lang op de werf gelegen en kon niet worden gebruikt.

**

De regentijd blijkt dan toch werkelijk geopend. Wel viel de regen nog zeer plaatselijk, maar hier en daar, vooral in de benedendistricten, toch in flinke buitjes. Op de „Piscadera” zijn zelfs al een paar dammen gebroken.

In de stad viel tot dusverre nog niet zooveel. De regenbakken zijn nog leeg. (Amig.)

**

De Wekker van 28 Sept. schrijft:

Nu het vleesch, dat in onze slachterijen te verkrijgen is, zooveel te wenschen overlaat door de bijzondere magerheid van het vee, dat op de plantages haast geen voeder heeft en soms derst uit gebrek aan water lijdt, is 't werkelijk als een buitenkansje te beschouwen, dat het s.s. „Venezuela”, van de „Compania de Navegación Fluvial y Costanera de Venezuela”, elke week eenige koebeesten van Maracaibo aanvoert. In de laatste dagen is dan ook heerlijk rundvleesch in onze slachterijen te bekomen.

In eene correspondentie in de Koerier wordt vermeld, dat er op Bonaire en Aruba groote behoefte bestaat aan een apotheek. Aruba bezit er wel één, doch zij is het eigendom van den dokter, de medicijnen zijn er tamelijk duur, en het is maar weinig wat men er te koop kan krijgen.

**

In ons no. 41 van 10 Oct. jl. maakten wij melding van een telegram aan de N. R. Ct., betreffende den verloop van de Santa-Barbara-mijn. De

MAGAZIJN VAN:

Heeren Hoeden

■ ■ ■

EDUARD PELGER

PRINSESTRAAT 35, :: 's-GRAVENHAGE

: TELEPHOON 3902. :

VERSCHEENEN bij:

N. V. Electriche Drukkerij

„LUCTOR ET EMERGO”

Den Haag - Amalia van Solmsstraat 2-4

HET GELOOF VAN DEN NIEUWEN MENSCH

DOOR

Dr. M. H. J. SCHOENMAEKERS.

DERDE HERZIENE DRUK.

(GOEDKOOPE UITGAVE.)

„Het Geloof van den Nieuwen Mensch” is een werk van zuivere psychologie en zuivere woordkunst tevens. Het zegt in concrete, doorzichtig-duidelijke en tevens warm-levende taal wat er vaag droomt in de ziel van alle waarlijk levende menschen van onzen tijd. —

„Wat deze schrijver onder woorden brengt, is niet alleen, naar zijn eigen uitdrukking, „volgehouden bezonnen” en „volgehouden ongemak”, maar het is ook van begin tot eind werkelijk. Zijn gedachten zijn namelijk geen begrips-filosofie, maar voorzichtig verbinden van innerlijke ervaringen. —

„Dit is alles, woord voor woord, werkelijkheid; innerlijke werkelijkheid, zooals wij ze dagelijks ervaren, en in de taal die de onze is.

„Dr. Schoenmaekers is, door zijn overtuiging en zijn talent, voorbestemd tot het prediken van wat door menigeen in onzen tijd als waar gevoeld en beleeden wordt.”

ALBERT VERWEY.

(In „De Beweging”)

Franco per post of bij den boekhandel f1.—

Alleen ingenaaid.

VACANT

VOOR INDIË.

DE AANGENAAMSTE, MOOISTE EN NUTTIGSTE BEZIGHEID IS ZEKER HET FLUWELPLETTEN EN SCHILDEREN. ONDERRICHT BIJ

Firma TENZER NOORDEINDE 139A

MAGAZIJN EN FABRIEK VAN SCHILDERSARTIKELEN, VOORWERPEN OM TE BRANDEN, SNIJDEN, ENZ. RIJK GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN tegen inzending van 50 Cent FRANCO INDIË.

Koerier van 25 Sept. meldt dienaangaande nog het navolgende:

„Eindelijk kunnen we onzen lezers melden, dat het niet lang meer duren zal of er kan een begin worden gemaakt met de ontginning van de mijnen van Santa Barbara.

De onlangs hier aangekomen advocaat, de heer Mr. Kuhn, is speciaal gemachtigde van de handelsfirma Hope & Co. te Amsterdam, welke firma van plan is de plantage Santa Barbara op de veiling te koopen.

Door den heer Godden is een begin gemaakt voor het Hof van Justitie om machtiging te verkrijgen tot het verkoopen van gemelde plantage.

Door eenige der aandeelhouders is een contract aangegaan met den heer Kuhn, als vertegenwoordiger van Hope & Co., waarbij deze zich verbonden om de mogelijke verkoop van de plantage niet tegen te werken, terwijl de firma Hope & Co. deze aandeelhouders in de door haar op te richten maatschappij als aandeelhouders zal opnemen.

Er zijn ook eenige andere aandeelhouders, die, ofschoon zij de verkoop wenschen, zich hiermede thans toch niet willen vereenigen, maar een zekeren termijn verlangen, ten einde zooveel mogelijk reclame te maken, zoodat vele koopers zullen opdagen bij de verkoop en men een goeden prijs zal kunnen verkrijgen.

Het is van harte te hopen, dat de zaak spoelig haar beslag zal krijgen, daar de ontginning van deze mijnen zonder twijfel veel en zeer veel zal bijdragen tot den weder opbloei van ons arm eilandje.”

.

In een volgend no. meldt de Koerier nog:

„Bij beschikking van het Hof van Justitie van 27 Sept. is machtiging verleend tot den openbaren verkoop van Santa Barbara op 5 Nov. e.k.

Tegen deze beschikking is verzet aangeteekend door die aandeelhouders, die een langeren voorbereidingstermijn wenschen.

Door dit verzet krijgen deze aandeelhouders hun zin, daar, vóór de Hooge Raad het eindvonnis zal kunnen uitspreken, ze tijd genoeg zullen hebben gehad om den verkoop overal te adverteeren.

Volgens El Heraldico hebben de mijningenieurs Duifjes en Prof. Grutherink, de hoeveelheid phosphaat die op deze plantage ligt, op ongeveer 150 miljoen ton geschat.”

WAT DE INLANDER ZEGT.

Kortere levensduur van den tegenw. Palembang. In de Warta Palembang van 29 Juli 1912 no. 11 wordt de aandacht gevestigd op het feit, dat er in den tegenwoordigen tijd zooveel minder oude Inlanders in de dorpen zijn dan vroeger. Wel is waar bestond, en bestaat er nog, geen Inlandsche burgerlijke stand en kan men dus de bewering, dat personen 100 jaren en meer oud zijn, moeilijk controloeren, doch de schrijver herinnert zich toch wel uit zijn jeugd tal van personen gezien te hebben, die, afgaande op hun uiterlijk en hun gebogen gang, een zeer groot aantal jaren achter den rug hadden.

Naarmate de schrijver persoonlijk in jaren toenam, zag hij het aantal oude lieden steeds verminderen; zelfs is die vermindering zóó sterk, dat thans in enkele dorpen in het geheel geen personen van eenigszins hoogen leeftijd meer worden aangevonden.

De Inlander in het algemeen houdt er zekere wijsgeerige bespiegelingen op na en spreekt ten deze van het laatste Oordeel, van het Noodlot, van den dag der Opstanding, enz., doch tot een onderzoek naar de werkelijke oorzaken van den toestand kan hij zich niet bepalen. Vraagt men aan een ouden Palembang, hoe of hij over de zaak denkt, dan kan hij alleen wijzen op een verandering van toestanden in de laatste jaren, doch verder gaat zijn oordeel niet.

De schrijver vult dit oordeel aan met de mededeeling, dat de oorzaak van den bestaanden toestand moet worden gezocht in de huwelijken, die te jong worden gesloten, in de familie-huwelijken en in de lichtzinnige wijze, waarop men in den tegenwoordigen tijd over de echtscheiding denkt. Eertijds liep de mannelijke jeugd op vijftienjarige leeftijd nog naakt in de kampong rond en niemand

schaamde zich daarvoor. Een jongmensch van 25 jaren werd toenmaals nog als een boedjang aangezien, die in het sluiten van een huwelijk een ernstige zaak zag en daarbij niet zoo spoelig overging.

De jongelieden van den tegenwoordigen tijd denken daarover anders, hetgeen kan blijken uit het feit, dat sommigen hunner reeds in het huwelijk treden op 13-jarigen leeftijd, zonder eenige intellectuele ontwikkeling en zonder dat zij in staat zijn een gezin te onderhouden. De ouders helpen in dergelijke gevallen het kindrechtbaar geldelijk, zonder te bedenken, dat zij door dien steun feitelijk de oorzaak zijn, dat zich gezinnen vormen, waarin kinderen en ouders weinig van elkander in leeftijd verschillen en een nakomelingschap zonder krachtige vitaliteit in het leven wordt geroepen.

Alles toch wat te snel vruchten afwerpt, is voorbeschikt tot een vroegtijdige vernietiging. Het sluiten van huwelijken tusschen familieleden is evenmin bevorderlijk aan de kweeking van een krachtig ras. Beide huwelijken zijn dan ook schadelijk voor de ontwikkeling der Inlandsche maatschappij en geven aanleiding tot tal van echtscheidingen, waarover de tegenwoordige jeugd, die over weinig zelfbeheersching beschikt, veel lichter denkt dan weleer.

Naar schrijver's oordeel kan de Inlandsche maatschappij zich onder dergelijke omstandigheden niet goed ontwikkelen en moet de tegenwoordige Inlander wel vroegtijdig sterven. Hij acht dit onderwerp van voldoende algemeen belang om er ernstig de aandacht op te vestigen en hoopt, dat men de noodige maatregelen zal weten te treffen om de vroegtijdige sterfte onder de Inlanders te stuiten.

Het onderwijs in de Maleische taal ter Inlandsche school Ite klasse op het eiland Java.

In de Oetoesan Malajoe van 31 Juli '12 no. 61 wordt door „Stemmer T. S.” het denkbeeld aanbevolen om het onderwijs in de Maleische taal op de Lagere Inlandsche scholen Ite klas op Java op te voeren. Deze taal is nu eenmaal het voornaamste middel van omgang tusschen de verschillende menschenrassen op Java en een behoorlijke kennis daarvan is dus voor den Javaan van het hoogste belang.

Die kennis laat evenwel bij vele Javanen zeer veel te wenschen over, natuurlijk minder op de hoofdplaatsen en in de steden met groote handelsbeweging, dan wel in de dorpen, die ver van de handelscentra verwijderd zijn. Dit komt, meent schr., omdat het het aantal uren op de Ite klas-scholen aan het onderwijs in de Maleische taal besteed, te gering is.

De schrijver kon zich persoonlijk herhaaldelijk overtuigen van het feit, hoe treurig het eigenlijk gesteld is met de kennis van de Maleische taal bij de leerlingen, die, zelfs met een eindexamen de Ite klas lagere school hebben verlaten. Uit de binnenlanden afkomstig, kunnen zij zich in die taal niet behoorlijk uitdrukken en worden zij door 't groote publiek, dat het Hoog-Maleisch niet verstaat, ook niet begrepen.

De schrijver heeft, door telkens op het onderwerp in de Inlandsche dagbladen terug te komen, herhaaldelijk getracht de aandacht van alle belangstellenden op dezen ongewenschten toestand te vestigen en aanbevolen, niet alleen het aantal lessen in de Maleische taal op de scholen te vermeerderen, maar ook om het onderricht zoodanig te doen zijn, dat de binnenlandsche Javaan in de praktijk iets aan de kennis van die taal heeft. Het onderricht in de Maleische taal op de lagere school duurt slechts 2 jaar en bedraagt enkele uren 's weeks, hetgeen z. i. niet voldoende is.

De Inlandsche Rechtsschool. Twee gewezen leerlingen dezer school, met name Radjiman Hamid en Raden Soedjoko, zijn aangesteld tot buitengewoon substituut-griffier bij den Landraad te Batavia.

Hoe staat het nu met de jongelieden van Menangkabausche afkomst, waar blijven zij en wanneer zal het tijdstip aanbreken, dat ook zij voor die rechtelijke betrekkingen in aanmerking zullen kunnen komen? Zoo wordt in de Soeara Melajoe van 1 Augustus 1912 no. 44 gevraagd.

De Desabank. Bij het in het leven roepen door de Regeering van de instelling der desabank, heeft het loffelijk streven voorgezet om den kleinen man op een gemakkelijke wijze aan geld te helpen tegen

VACANT

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO” :: DEN HAAG.

THEOSOFIE, DE THEOS. VEREEN. EN DE THEOS. BEWEGING.

50 pag. 8° roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65.

REÏNCARNATIE EN KARMA.

40 pag. 8 roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65.

DRIE OPSTELLEN OVER KARAKTERVORMING EN OPVOEDING.

100 pag. 8° kl. med. Ingen. f 0.50, geb. f 0.80.

COSMOLOGIE,

Elementen der Practische Astrologie.

13 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.50.

COSMOLOGIE,

De Astrologie als Levensleer.

11 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.—

door A. E. THERENS.

Het eerste werkje, in brochure-vorm, voorziet in een werkelijke en lang gevoelde behoefte. In een kort, helder, afgerond betoog legt het aan een ieder, en voornamelijk aan den buitenstaander, die zich op de hoogte wenscht te stellen van wat Theosofie eigenlijk is, niet alleen haar verschillende leeringen duidelijk en logisch uiteengezet voor, enz.

Van de „Drie Opstellen over Karaktervorming en Opvoeding” geeft het eerste opstel ons als het ware de essentie van wat verhandeld is tijdens het „Eerste Congres voor Zedelijke Opvoeding”, gehouden te Londen van 25 tot 29 September 1908.

„Theosophia”, Febr. 1911.

We zouden dit boekje een bijzonder groot debiet toewenschen, inzonderheid in die kringen waar opvoedkunde dagelijksch brood is, en waar toch vaak niets dan steenen te vermalen gegeven worden.

In elk geval moest het in geen enkele paedagogische bibliotheek ontbreken.

„Eenheid”, 19 Nov. 1910.

Wij kunnen slechts met moeite den lust bedwingen, uit den rijkdom van diepe gedachten, daarin neergelegd, eenige te citeren...

„De Avondpost”, 26 Nov. 1910.

Hij wil slechts den overwegenden ernst van het vraagstuk der opvoeding tot ons doen doordringen, hij bedoelt ons aan het vragen en denken te brengen en daarin slaagt hij zeer zeker

„Correspondentieblad van den Nederlandschen Kinderbond”, Aug. 1911.

... een zeer handig boekje, om kennis te nemen van het wezen der theosofie.

„Prov. Drentsche en Asser Crt.”, 14 Nov. 1910.

onderpand of borgstelling en dezen zoodoende te houden uit de handen van woekerdrijvende geldschietters. Zulk een bank wordt beheerd door een petinggi of kamponghoofd, wien men gewoonlijk gerust durft naderen, met het gevolg, dat men elken avond, zoomede des Vrijdags en des Zaterdag, een groot aantal desalieden, zoowel mannen als vrouwen, bij de bank kan aantreffen met het doel geld op te nemen. Natuurlijk heeft niet iedereen daarbij succes. De afgewezenen zijn wel teleurgesteld, doch dat is geen bezwaar, mits men hun maar geen waardelooze beloften doet. Ongelukkigerwijze komt dit echter veel voor. Men verzoekt hun terug te komen en geeft zoodoende de hoop, dat de verlangde geldsom later wel zal worden uitgekeerd. Bij herhaalde weigering geeft dit echter noodeloos tot nieuwe teleurstellingen aanleiding.

En zoodoende komt het doel, dat met de oprichting der bank is beoogd, niet tot zijn recht. M. Besoet klaagt hierover in de Pantjaram Warta van 10 Juli 1912 no. 154 en zegt, dat men werkelijk medelijden krijgt met de lieden, die men zoo herhaaldelijk terug doet komen en telkens teleurstelt. Hij hoopt, dat het door hem medegedeelde onder de aandacht van hooger autoriteit zal komen en dat deze, na behoorlijk onderzoek, er aanleiding in zal vinden om deze bezwaren door doeltreffende maatregelen op te heffen en het verlies aan tijd voor den credietzoekenden tot een minimum te beperken.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Politietoestanden ter hoofdplaats Madioen (Java). Maandag 15 Juli 1912, des avonds ten 8.40 uur, werden de inwoners van de hoofdplaats Madioen opgeschrikt door het slaan op de toentong, waarop het signaal van „vechten” werd gehoord.

Reeds spoedig hoorde men van verwonding spreken en weldra kwam dan ook het bericht, dat het lijk van een Chinees, in het midden van de Chinese vestiging, op geringen afstand van de wachtpost, was gevonden. Het hoofd van den verslagene was, tengevolge van aangebrachte kwetsuren, met een scherp wapen, onherkenbaar, omdat de neus was ingeslagen en de mond niet meer zichtbaar was. Het gelaat was gedeeltelijk bedekt door een sterk met bloed bevelkte witte zakdoek, welke in de rechterhand werd gehouden, terwijl in de linkerhand een stok werd aangetroffen.

Door middel van dezen stok is aan het licht gebracht, dat de verslagene was de persoon van Iepik-Tjoen, woonachtig te Madioen, die, op 20 en 30 Juni te voren, als lid van het feest-comité, de viering van het feest der Chineseche Republiek had medegemaakt.

Ten 9 ure 's avonds verscheen het eerst ter plaatse van het misdrijf de nieuwbeneemde wijkmeester der Chineezzen, de heer Liem-King-Eng-Sia, doch aangezien hij het zien van bloed niet kon

verdragen, kon hij ook niet veel uitrichten.

Vervolgens verschenen de kapitein-Chinces, de luitenant-Chinces, de Inlandsche politie-ambtenaren en daarna de assistent-resident, vergezeld van den geneesheer. Over de uitkomsten van het onderzoek der justitie, kon de schrijver, blijkens het bericht, voorkomende in de Perniagaan van 23 Juli 1912 no. 163, niets mededeelen; reden waarom hij er zich toe bepaalt de lezers te wijzen op het bedenkelijke feit, dat het dienstdoend wachtpersoneel aan den in- en uitgang der Gang, waar het misdrijf plaats vond, geen enkele opheldering weet te geven. En toch was de afstand van die wachthuizen tot de plaats van het gebeurde nog geen 50 meter. De gang in kwestie, die de gangen Tiongkee en Twakee verbindt, is nog geen 100 meter lang en wordt gedurende den avond en des nachts door gasolinelampen verlicht. Vóór den ingang van gang Twakee is een wachtpost geplaatst, evenals aan den uitgang van Gang Tiongkee, terwijl de afstand, zooals gezegd, nog geen 100 meter bedraagt. Het is dus onbegrijpelijk, dat geen enkele der wachthebbenden iets van den gepleegden moord kon mededeelen, hoewel het zoo goed als zeker is, dat de dader langs den weg in de Gang, die door steenen muren wordt begrensd, een goed heenkomen moet hebben gezocht en de wachthebbende personen moet zijn voorbijgegaan.

De schrijver is van meening, dat het publiek in zulke gebrekkige politietoestanden niet mag berusten. Het wachtpersoneel wordt voor de wachtdiensten betaald en is verplicht voor de veiligheid der inwoners zorg te dragen, onder leiding van de Chineseche officieren en het bestuur. Het publiek heeft dus recht te verlangen, dat de bewaking behoorlijk geregeld zij en dat, wanneer de bestaande regeling niet deugt, zij worde gewijzigd en verbeterd.

Nu is elke wachtpost in de Chineseche vestiging te Madioen bezet met 3 man. Ieder man ontvangt voor den wachtdienst gedurende één nacht van 12 uren zes cent, voor welk bedrag men nauwelijks een kopje koffie kan koopen om de neiging tot in slaap vallen te bedwingen. Gewoonlijk zijn de wachters mannen van zulk een hoogen leeftijd, dat zij reeds moeite hebben regelmatig den tijd op de toentong aan te geven.

De opmerking ligt natuurlijk voor de hand, dat men voor een goeden wachtdienst betere en jongere elementen moet gebruiken, doch de praktijk wijst aan, dat het zeer moeilijk is op die betere krachten beslag te leggen.

De toestand te Madioen is van dien aard, dat jonge krachtige lieden tegen den prijs van 6 cent per nacht, geen wachtdiensten willen vervullen, terwijl de ouden van dagen dit wel willen doen, omdat zij, als zijnde in den regel zonder gezin, wel bereid zijn in het wachthuis te slapen en daarbij nog 6 cent per nacht willen verdienen. Doch door dat slapen op wacht wordt juist Madioen's veiligheid ten zeerste bedreigd.

Ik deed alsof ik er niets van wist. Garm trachtte zich dan telkens ongemerkt te verwijderen. Hij sloop tegen vier uren van het bureau af, alsof hij even naar buiten moest en deed dit zóó zacht, dat ik het niet bemerkte zou hebben als Vixen mij er niet altijd aan herinnerde. Dit jaloersche diertje begon dan eensklaps hard te snuffelen en te snuiven, alleen om mijn aandacht op den vluchteling te vestigen. Garm kon veertig malen op één dag den tuin inloopen zonder dat Vixen zich bewoog, maar telkens als Garm den tuin insloop om zijn vorigen meester te begroeten, vertelde zij mij dit op haar wijze. Zij deed dit zeker ten bewijze, dat Garm eigenlijk niet bij ons behoorde; overigens waren deze twee echter de beste vrienden, maar Vixen zorgde er toch voor, dat ik nooit vergeten zou, dat Garm niet zooveel van mij hield als zij.

Nu, dit verwachtte ik ook niet. De hond was niet mijn eigendom — kon nooit mijn hond zijn — en ik wist, dat hij zich even ongelukkig gevoelde als zijn baas, die iederen dag acht mijlen aflegde om hem even te zien. Daarom vond ik dan ook, dat zij hoe eer hoe beter weder verenigd moesten worden.

Op een avond vertelde ik het geheele geval aan een wederzijdschen vriend.

— Ik wed, dat Stanley nu weder in mijn tuin zit te schreien bij zijn hond, zei ik. Waarom neemt hij hem niet terug? Zij zijn nu beiden zoo ongelukkig.

— Ongelukkig! De man is bijna van zijn verstand beroofd. Maar het is zijn eigen wil.

De Brood- en Beschuifabriek
„DE OUDE VETTE HEN”
 Telefoon Haag 2480
 heeft de kwaliteit van haar BROOD enz. gesteld onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te WAGENINGEN (onder Rijkstoezicht).

HOTEL VAN ZEBEN - Café Restaurant,
 Wagenstraat 44 TEL. 411. DEN HAAG.
 LOGIES met ONTBIJT vanaf f1.50, PLAT DU JOUR van 12-2 uur à f0.50, DINERS vanaf f0.80 en hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte gedurende den geheelen dag.
 Aanbevelend, v. ZEBEN.

VACANT

PATISSERIE
D. W. VAN GEEST
 Prins Hendrikstraat 78 - Teleph. 1851
SPECIAAL ADRES
INDISCHE SPEKKOEK

JAC. BLADERGROEN
 PRINSESTRAAT 3 - DEN HAAG.
KANTOORBOEKHANDEL
 Agentuur van J. C. König & Ehardt, Hannover.
 Magazijn van TEEKENBEHOEFTE.
VULPENHOUDERS.

FABRIEKSDPOT VAN TWENTSCHE LINNENGOEDEREN
„DE WITTE BAZAR”
 Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG
 TELEFOON 5141
 GOEDKOOPST ADRES VOOR
UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN
 VOOR DAMES EN HEEREN.
 Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische families voor belangstellenden ter inzage.
 GEVESTIGD SEDERT 1885.

STOOMKOFFIEBRANDERIJ
 en THEEHANDEL
P. D. SCHILTE
 32 Groenmarkt :: DEN HAAG
 Oppericht 1868 • Telefoon 2539.

FEUILLETON.

Zijn Hond als Onderpand.

Naar RUDYARD KIPLING.

II.

De lange uren, welke de honden op het bureau moesten doorbrengen, verveelden hun ten zeerste. Wij trokken dan 's morgens om half negen met ons drieën daarheen en bleven er tot zes uur, soms nog later. Vixen, die er den sleur van kende, ging gewoonlijk onder mijn tafel liggen slapen, maar Garm kon niet daartoe besluiten. Hij ging veelal onder de veranda liggen kijken naar de kolibaan en ik wist best wat hij verwachtte.

Somtijds passeerde daar een compagnie soldaten op weg naar 't fort en Garm nam de mannen één voor één nauwkeurig op. Ook wanneer er een officier op mijn bureau kwam, was het aandoenlijk om aan te zien, hoe hij diens kleederen berook en besnuffelde. Hij liep altijd vroolijk blaffend op den milbezoeker toe, om echter spoedig mismoedig naar zijn plek terug te keeren.

Op zekeren middag hoorde ik hem een poos achtereen hard blaffen en zag ik hem daarop eensklaps wegstuiven. Toen ik even later naar buiten kwam, bespeurde ik een soldaat in een witte uniform over den muur heen klimmen en Garm, die toen naar mij toekwam, was een dartele vroolijke hond. Dit gebeurde zoo een maand lang, twee of drie malen per week.

Wil men daarin eene verandering ten goede brengen, dan zal het er wel toe moeten komen, dat men, voor het vervullen van wachtdiensten, jonge krachtige individuen in dienst neme, die behoorlijk worden betaald. Zooals de toestand tegenwoordig is, kan hij niet blijven, want zulks zou op den duur leiden tot nog veel ernstiger verwickelingen.

De kapitein-Chinees, die zich aan de belangen van de Chineezzen wel gelegen laat liggen, heeft onderwerptelijk een bedrag van f200 ter beschikking gesteld ten voordeele van hem, die zulke aanwijzingen weet te geven, dat de dader veroordeeld wordt. Doch deze maatregel is natuurlijk niet afdoende voor de toekomst. Het bewakingstelsel moet in zijn geheel worden herzien. Het publiek vertrouwt dan ook, dat de kapitein-Chinees te Madicon in staat zal zijn een betere regeling dan de bestaande in 't leven te roepen.

Verstrekking van moderne huwelijkskleedij aan Chinese mannen in Nederlandsch-Indië. — In de Sinar Sumatra van 20 Juli 1912 no. 57 wordt door den secretaris van het afdelingsbestuur te Padang (Westkust van Sumatra) van de Jong-Chineesche Vereeniging in Ned.-Indië, aan de Chineezzen kennis gegeven, dat, met het oog op de veranderde toestanden en het gewijzigde staatsbestuur in Groot-China, het thans plicht is voor de Chinese mannen in Ned.-Indië om van kleedij bij huwelijksplechtigheden te veranderen. De oude wijze van kleeden, zooals onder de Boanpartij plaats had, past niet meer voor lieden van den Han-stam. Het bestuur der Jong-Chineesche Vereeniging te Padang stelt daarom de noodige moderne kleedijstukken in bruikleen beschikbaar voor de Chinese bruidegoms, die niet in de gelegenheid mochten zijn, deze voor eigen rekening te laten maken.

Van Vreemde Koloniën.

BRITSCH KOLONIËN.

In een der laatste zittingen van het Lagerhuis stelde een lid een vraag aan den staatssecretaris voor Buitenlandsche zaken betreffende de uitsluiting van den Engelschen handelsvloot van de kustvaart in de Japanse wateren. In de Britsch-Indische wateren is de kustvaart wel vrij voor de Japanse schepen, zoodat de Britsche belangen zoo in de verdrukking komen. Als Japan de ongelijkheid niet wil opheffen, zou het, volgens den spreker, aanbeveling verdienen de bepalingen over te nemen, die in Duitschland gelden, waar de kustvaart is toegestaan aan de schepen dier landen, die in hun wateren dezelfde voorrechten verleen.

De minister antwoordde, dat de regeering haar aandacht reeds aan de zaak gegeven heeft, maar een beslissing is nog niet genomen.

Heeft het vraagstuk ook belang voor Ned.-Indië? Zoo ja, heeft het dan reeds de aandacht onzer regeering getrokken?

.

— Maar wat is dan zijn eigen wil? Hij loopt minstens vijftig mijlen per week om het arme dier te zien en van mij neemt hij geen notitie als hij mij op den weg tegenkomt. Laat hij het best zich terugnemen.

— Het is een boete, die hij zichzelf heeft opgelegd. Ik zei hem bij wijze van grap, nadat u hem dien nacht opgepikt had, toen hij dronken was, dat hij, als hij katholiek was geweest, boete had moeten doen. Hij verwerkte die gedachte in zijn armzalige hersenen en besloot u den hond te geven als onderpand.

— Een onderpand, waarvoor? Ik heb geen onderpand van Stanley nodig.

— Van zijn berouw. Hij drinkt nu n'ets meer. En de hond, hoe gedraagt die zich?

— Prachtig. Het is de beste hond van geheel Britsch-Indië. Kunt ge niet maken, dat Stanley hem terug neemt?

— Ik kan niet meer doen dan ik reeds gedaan heb. Maar hoe zal het gaan, als Stanley de bergen ingezonden wordt? De dokter heeft hem op de lijst gezet.

Het is de gewoonte in het Engelsch-Indische leger om ieder jaar een zeker aantal ziekelijke soldaten van ieder regiment bij den aanvang van het warme seizoen de bergen in te zenden. Doch, ofschoon zij dan van de koelte en van 'n gemakkelij-

De pest blijft, zooals wij reeds hebben medegedeeld, in Britsch-Indië slachtoffers vergen. Volgens een bericht in het Punjabblad wordt daar met succes een middel toegepast ter uitroeiing van de ratten, die er niet alleen de plaag helpen verspreiden, maar door hun verbazend aantal ook graandieyen zijn, die men gaarne kwijt wil zijn. 't Eenvoudige middel bestaat hierin, dat in de rattholen der huizen en velden, rook geblazen wordt, verkregen door het verbranden van bhusa, de rook geeft dan tevens aan waar andere openingen zijn, die met de hopen in verband staan, deze worden alle dadelijk met kleigoed dicht gemaakt. De ratten stikken dan.

In Sargodha is een proef op groote schaal genomen met een toestel door Sirdar Bahadoer Dyal Singh aanbevolen om de rook in de gaten te drijven. De geheele stad werd in Mei en Juni zoo behandeld. Drie maanden daarna werd, om de uitkomst te beoordeelen, tot het vangen van ratten overgegaan op dezelfde wijze als dit ook vóór het begin der proef geschied was. En nu had men 3 weken noodig om evenveel ratten te vangen als men voordien in één enkelen dag ving.

't Middel lijkt dus goed en het kost weinig. Behalve de aanschaffing van het toestel (voor eens), is alleen bhusa noodig. Zooals reeds even aangeeft, is het ook toe te passen om velden van ratten te zuiveren.

Onder verwijzing naar de opgave van de pestgevallen in Java, op een andere plaats in dit blad, bevelen wij zeer aan naar de waarde van dit bericht te informeren (men zie the Times of India, mail'dition 12 October). *

PHILIPPIJNEN.

Nu de bijzonderheden van den typhon, die de Philippijnen geteisterd heeft, bekend worden, blijkt hoe deze daar tot een waar onheil geworden is. Den 16en October werden op 't eiland Ceboe een vierhonderdtal woningen verwoest en evenveel menschen gedood, de oogst werd grotendeels vernield, vele schepen zonken, de verliezen worden op 25 miljoen doll. geschat. Van het eiland Leyte werden 2000 woelingen vernield, de herpen-, suiker- en kokosooften zijn verloren, daar worden, de nadeelen slechts op 2 miljoen geschat en wordt van het verlies aan menschenlevens geen gewag gemaakt. De Amerikaansche regeering heeft dadelijk hulp gezonden.

TRIPOLI.

Wij meenen de merkwaardige decreten waarbij Turkije afscheid neemt van zijn N.-Afrikaansche provinciën en Italië vergiffenis schenkt aan zijn nieuwe onderdanen voor het gepleegde verzet, hier niet onvermeld te mogen laten, al zijn deze aan het meerendeel onzer lezers zeker reeds bekend uit andere bladen.

De Sultan zegt: Aan de bewoners van Tripolitanie en Cyreanië, dat zijn regeering, zich in de onmogelijkheid bevindende om hun de afdoende hulp te verleen, die noodig is om het land te verdedigen er toch bedacht op hun tegenwoordig en toekomstig

*) Hoewel wij niet vonden wat bhusa is, meenden wij dit bericht toch te moeten overnemen.

leventje genieten kunnen, missen zij toch zoodanig de gezelligheid der kazernes, dat zij al hun best doen om zoo gauw mogelijk weder teruggezonden te worden. Ik begreep dat deze hondezaak dus spoedig tot een oplossing zou moeten komen.

— Stanley zal den hond niet terugnemen, sir, daar verweid ik een maand tractement onder.

Dit jaar werden de invalieden van het regiment, waartoe Garms' vroegere baas behoorde, al vroeg naar de bergen gezonden. Den eersten dag marcheerden zij tot bij Umballa, om den volgende dag oostwaarts af te slaan naar de bergen van Kasanli of Dugshai. Ik dineerde aan de officierstafel, den dag vóór hun vertrek, en toen ik 's nachts om twaalf uur weer naar huis terugkeerde, zag ik nog juist een welbekende witte gedaante den tuijnmuur overspringen.

— Die man is al van negen uren af daar, zei mijn oppasser, en hij doet niets dan tegen den hond praten. Hij is bepaald gek. Ik wilde hem niet weggagen, omdat hij al meer hier is geweest en omdat de hondejongen mij vertelde, dat de groote hond mij dan zou bijten.

— Kadir Buksh, zei ik, dat is verstandig van u, want de hond zou u zeker gedood hebben. Ik denk echter niet, dat die witte soldaat nu meer terug zal komen.

Garm sliep slecht dien nacht en jankte telkens in zijn droomen. Eens vloog hij luid blaffende op en

FIRMA W. ROELOFSEN
WIJNHANDEL
COLUMBUSSTRAAT 101 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON No. 2774
SPECIALITEIT IN FIJNE LIKEUREN,
- WHISKY EN GEDISTILLEERD

Hotel-Pension INSULINDE.

Pension- en Hotel-verblijf,
Bankplein 2, Tel. Int. 1486,
DEN HAAG - (HOLLAND).

Frans van Wijk en Zonen,

24 Vlamingstraat,
- DEN HAAG. -

Hulshoudelijke-, Keuken-, Badkamer-
Inrichtingen.

VACANT

„BOEATAN”

Magazijn van Indische Kunstnijverheid

Heulstraat, Den Haag

Zie Etalage — Zie Etalage

Verschenen de DERDE DRUK van:

**DE AFRICHTING VAN
DEN POLITIEHOND,
DEN AMBULANCE-
EN OORLOGSHOND**

EENE BEKNOPTTE HANDLEIDING

door

M. KESSLER.

Bekroond met den Eersten Prijs op de
XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling
van „Cynophilia”, gehouden van 22 tot
24 April 1910 te Amsterdam.

1e Druk December 1908

2e Druk Februari 1909

3e Druk April 1910

Prijs geb. f 1.25.

Prijs geb. f 1.25.

UITGAVE DER
N. V. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”
DEN HAAG.
TELEF. INTERC. Nos. 4424 en 4404.

FRANSCH KOLONIËN.

Voor den uitvoer van Indochina is het jaar 1911 bijzonder ongunstig geweest. Tegen ruim 249 miljoen fr. in 1910, werd nu slechts ruim 207 miljoen als totaal van den uitvoer bereikt. Dit was een gevolg van de langdurige droogte, Cochinchina en Cambodja leverden o. a. veel minder rijst op, 't exportartikel bij uitnemendheid. Toch is in de laatste jaren een verbetering in den handel gekomen, doordien de landbouw zich op een grotere verscheidenheid van artikelen toelegt, zooals maïs. Ook de nijverheid neemt een ruimere plaats in, bv. door de zijde, rubber, katoen en linnen; de mijnbouw geeft bevredigende uitkomsten (steenkolen en zink). De ondervinding van 1911 heeft er toe geleid, door verdere aanmoediging van landbouw en nijverheid, de bevolking in nog mindere mate afhankelijk te maken van den rijsttoegst.

De onderhandelingen zonder eind, om Frankrijk en Spanje tot overeenstemming te brengen in de Marokko-kwestie, hebben dan toch hun beslag gekregen, doch alleen — doordien een moeilijkheid aan een afzonderlijke commissie en een paar aan een nader verdrag ter oplossing zijn gegeven. Zij betreffen o. a. een regeling van de grenzen der Moelwia. 't Verdrag regelt de verhouding van Spanje in zijn sfeer tot den sultan van Marokko; Spanje staat een stuk van zijn invloedssfeer ten bate van Frankrijk af. De in- en uitgaande rechten in de Sp. sfeer blijven buiten eenige bemoeienis van Frankrijk. De exploitatie van den spoorweg Tandzier naar Fez zal worden opgedragen aan een maatschappij, waarin Fr. 56 %, Sp. 36 %, de overige mogendheden 8% zullen verschaffen. Tandzier zal een bijzonderen bestuursvorm krijgen. Een verdrag zal de positie der Franciskaner zendelingen en de rechterlijke organisatie regelen. Er zal geen doorvoerrecht worden gegeven.

PORTUGEESCH GOA.

Niettegenstaande de gouverneur herhaaldelijk succesvolle ondernemingen tegen de opstandelingen kan melden, wil 't met het herstellen der rust niet naar wensch gaan, ja, als de berichten juist zijn, is zijne excellentie onlangs zelf bijna in de val geloopt. Hij viel in een hinderlaag, voordat hem eenig letsel overkwam werden de aanvallers echter door het escorte terug gedreven. De laatste berichten spreken van een gestadige achtervolging der onruststokers, daarbij zijn Visnoc Deuly en Loexmon gevangen genomen, Tilba Gaoecar en Vithoba gedood. Vele geweren, blanke wapens, gestolen goederen, geroofd vee werden hun ontnomen. Maar ook werden dorpen genoemd, die door benden bezocht en geplunderd zijn, voordat hulp bij de hand kon zijn. De toestand is er nog geenszins rooskleurig.

PERU.

Na de R. katholieke zending, vertrok uit Engeland een protestantsche ter bestrijding van de gruwelen, die in het Poetoemajo-gebied op de bergaarders werden gepleegd, maar de Britsche regeering heeft dit niet voldoende geacht, en nu een commissie uit 't Lagerhuis benoemd om een onderzoek in te stellen — wel wat laat, dunkt ons — aangezien beweerd is, dat een Engelsche maatschappij in die gruwelen betrokken is.

bij ons naar mijn woning, en onderweg vertelde ik hem de geschiedenis van Garm.

— Ik wist al niet, waar dat beest gebleven was, zei mijn vriend, het is de beste hond van het regiment. Ik bood er zijn baas een maand geleden twintig ropijen voor. Maar hij is nu als een onderpand voor diens goed gedrag bij je, zelt ge. Stanley is een van mijn beste manschappen — als hij 't wil.

— Dat is ook juist de reden, antwoordde ik; een middelmatig mensch zou die kwestie niet zóó hebben opgenomen, als hij dit deed.

Wij reden nu den tuin door en slopen om het huis heen. Daar was een plek, dicht bij den muur, geheel begroeit met Tamarinde-boomen, waar Garm gewoonlijk zijn beentjes wegborg. Vixen mocht daar nooit komen. Bij het heldere licht van den Indischen maneschijn zag ik daar al dadelijk iemand in een wit uniform, die zich over den hond heenboog.

— Dag oude jongen, hoorden wij Stanley fluis-teren. Zorg toch in hemelsnaam dat je niet gegrepen wordt door een schurftige boerehond. Maar je kunt wel voor je zelf zorgen, kameraad. Jij wordt nooit dronken en loopt niet weg met je vriendjes. Jij eet tevreden je beentjes en je brood, en jij doodt je vijanden als een gentleman. Ik ga weg — huil toch niet! — Kasanli, waar ik je nooit zien kan!

Ik hoorde, dat hij Garm's neus vasthield, toen de hond den kop opstak.

(Wordt vervolgd).

welzijn, een einde wil maken aan een oorlog, die rampspoedig is voor hen en hunne gezinnen en gevaarlijk voor het Turksche rijk, en weer vrede en voorspoed wil doen terugkeeren in hun land; daarom verleent hij hun, volgens zijn soevereine rechten, volle en geheele autonomie. Hun land zal beheerscht worden door nieuwe wetten en bepalingen op wier samenstelling hunne raadgevingen invloed zullen hebben, teneinde ze te doen overeenstemmen met hunne behoeften en gewoonten.

De Sultan wijst als zijn vertegenwoordiger zijn trouwe dienaar Chems eddine bey aan, met den titel van Naib oul Sultan, belast met de behartiging der Ottomanische belangen.

De bedoeling zijnde, dat de heilige voorschriften, zooals zij zijn, onafgebroken in werking zullen blijven, behoudt de Sultan zich de benoeming voor van den Cadi, die op zijn beurt de Naibs zal benoemen uit de plaatselijke oelmas's. De vergoeding van dezen Cadi komt voor rekening van den Sultan, de Naib oul Sultan en andere godsdienstige functionarissen zullen uit de plaatselijke belastingen betaald worden.

Koning Victor Emanuel II verklaart, krachtens de wet van 25 Febr., Tripolitanie en Cyrenie als staande onder zijn soevereiniteit te beschouwen, hij verleent amnestie voor alle politieke misdrijven.

De inwoners zullen de grootst mogelijke vrijheid behouden voor de uitoefening van den mohamedaanschen godsdienst. De naam van den Sultan zal als kadhiel in de openbare geboden uitgesproken worden. Ook de rechten der godsdienstige stichtingen worden geëerbiedigd.

De regeering zal weldra een commissie benoemen, waarin ook inlandsche notabelen zitting zullen hebben, om maatschappelijke en administratieve maatregelen voor de twee provinciën voor te stellen, die gegrond zijn op de gewoonten en gebruiken van het land.

Zoo hebben de regeeringen uitgemaakt, dat 't gaan zal. Maar intusschen komen uit de provinciën waar over beschikt is al berichten van aangeteekend protest en van de meest stellige beslissing van Turkische krijgers en Arabische aanvoeders, dat zij den oorlog om hun geloof en hun onafhankelijkheid volhardend willen blijven doorzetten. En andenmaal komen in andere mohamedaansche landen oproepingen voor om aan dien heiligen krijg steun te geven. Zelfs wordt in ernst verklaard, dat Egypte voornemens is den Sultan tegen zijn aanvallers in Europa hulp te brengen, dit heeft wel niets met Tripoli te maken, maar het wijst toch op de solilariteit der mohamedaansche staten (wanneer het een oorlog geldt waaraan een godsdienstig karakter gegeven wordt).

De gebeurtenissen op den Balkan zullen Italië voor nieuwe moeilijkheden plaatsen, waardoor het in den eersten tijd weinig zal kunnen doen om verder op te schieten in Noord-Afrika, het aannemen van de ongunstige Turkische vredesvoorwaarden wees er reeds op, dat Italië zich tegen de wenschen van den oorlog niet meer opgewassen achtte; het zal nog plezier beleven van zijn nieuw bezit! Als de Balkan tot rust gekomen zal zijn, zal het in Tripoli nog spoken. Maar geen andere mogelijkheid zal Tripoli hebben, dit a thans is bereikt en verzekerd.

Ik hoorde hem met zijn staart kwispelen tot hij er zelf van wakker werd, waarop hij weer begon te huilen. Hij had blijkbaar gedroomd, dat hij bij zijn baas terug was. Ik had moeite mijn tranen in te houden. Het was alles de schuld van dien dwazen Stanley.

De eerste rustplaats van het detachement invaliden was op den weg van Amisar, ongeveer op tien mijlen afstands van mijn woning. Bij toeval reed een van de officieren terug, om nog eens een goed diner in de club te hebben, en daar ontmoette ik hem. Ik was zeer met hem bevriend en ik wist ook hoe hij een trouwen hond op waarde wist te schatten. Zijn lievelingsdier was een groote, vette patrijshond, welke hij voor diens gezondheid mede naar de bergen wilde nemen, en ofschoon het nu pas April was, pufte en hijgde het dikke beest, alsof hij op het punt was van te barsten.

— Het is verbazend, zei de officier, welke voorwendselen mijn invaliden te baat nemen om naar de kazerne terug te keeren. Er is één man bij mijn compagnie, die mij vroeg of hij even naar zijn troepenkwartier mocht gaan, om daar een schuld af te doen. Ik was zoo verbaasd daarover, dat ik hem liet gaan, waarop hij in een ekkwa wegsnelde, de wereld te rijk. Tien mijlen om een schuld af te doen. Ik zou wel eens willen weten, wat dat eigenlijk was.

— Als ge met mij naar huis gaat, zult ge het zelf kunnen zien, denk ik, zei ik daarop.

Wij reden in zijn dogcart met den patrijshond

LUXEBROOD-FABRIEK PAUL C. KAISER

Hofleverancier.

ENGELSCH E CAKES

Prima en gewone, in verschillende smaken. TULBAND in verschillende grootte. Prima en gewoon KRENTENBROOD.

N. LOEB, Noordeinde 109. Kleding en Meubilering op termijnbetaling.

Table with 3 columns: Price, Unit, and Quantity. 20 gulden, per maand 2 Gld. 40 " " " 4 " 60 " " " 5 "

Modemagazijn „BRUSSEL”, Weimarstraat 61 DEN HAAG.

Speciale verkoop van GEGARNEERDE DAMES-, JONGE DAMES- en KINDERHOEDEN. CHAPELLERIE en BONTWERKEN. AUG. W. J. BRÜNINGS.

VACANT

C. HOYNG, SPUISTRAAT 20/22 - DEN HAAG. Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels Vorken - Messen - Gasolinelampen. PRIJSCOURANT GRATIS.

NEDERLANDSCH-INDISCH ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK. 's-Gravenhage - Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN. LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN. ADMINISTRATIËN.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 TORENSTRAAT 5-6 NAAST HET HOOPDPOSTKANTOOR DEN HAAG TELEFOON N°. 2896

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

SIAM.

Niet zonder groote belangstelling zal men in Ned-Indië alles volgen wat de inrichting der universiteit te Bangkok betreft. Deze schijnt de hoogeschole te Leeds en Birmingham tot voorbeeld genomen te hebben. Zij zal acht faculteiten omvatten: medicijnen, rechten, kunsten en nijverheid, opvoedkunde, administratief recht, landbouw, handel en staatkunde. Eigenlijk wordt in verspreide inrichtingen reeds onderwijs in deze takken der wetenschap gegeven, nu zullen zij onder één leiding vereenigd worden.

De bedoeling is echter niet 't onderwijs dadelijk op een voet van gelijkheid met 't Europeesche te brengen. De hoogleeraren zijn nog niet ten volle op die hoogte en wetenschappelijke werken in de Siamesche taal ontbreken vrijwel geheel. De leerlingen zullen dus eerst Europ. talen moeten leeren, en worden dienovereenkomstig verdeeld in een categorie, die aan dien eisch reeds voldoet, en een waarmee dit nog niet 't geval is.

Dit zijn echter overgangsmaatregelen. Beginnen is de hoofdzaak, 't betere komt dan wel. Een commissie, onder voorzitterschap van prins Damrong, heeft 't verloop verder te regelen.

INGEZONDEN.

Het Roode Kruis.

Tot ons groot genoegen lazen wij een tenietdoening van 't bericht, volgens hetwelk het Nederl. Roode Kruis geen ambulance naar 't oorlogsterrein in den Balkan zou zenden. 't Zou allertreurigst zijn geweest als Nederland achter gebleven ware.

Wij moeten de hoop echter uitspreken, dat 't ook spoedig, zoo mogelijk te gelijkertijd, zal komen tot de uitzending van een ambulance, die aan de Turkische zijde hulp zal verlenen.

't Aandeel door den consul-generaal van Griekenland in de zending der eerste ambulance genomen, ontnemt haar te veel van 't volstrekt onpartijdige, waarmede Nederland moet willen optreden, en waarvan 't te minder mag afzien, nu 't een oorlog geldt, die door de miljoenen Mohamedaansche onderdanen in Indië met bijzondere belangstelling gevolgd wordt. Deze zouden 't zeker euvel opnemen, als ook maar de schijn werd gewekt, dat 't hoofdcmité van het Ned. Roode Kruis, onder voorzitterschap van den Prins der Nederlanden, eenige voorkeur liet veronderstellen voor de vijanden van den Sultan, wier oorlogskreet gericht is tegen de Koran.

Naar verluidt, zijn flinke sommen ter beschikking gesteld van het hoofdcmité, maar om het werk inderdaad goed te verrichten, zal veel meer noodig zijn. Wie daarvoor een bijdrage wil bestemmen, zende deze aan den secretaris Jhr. Mr. Mazel, Lange Voorhout 6, Den Haag.

Mogen de leden van „Oost en West“ ook hiervoor hun meermalen geroemde gulheid getrouw blijven.

Scheveningen, 25 Oct. 1912.

X.

Aan Heeren Amateur-fotografen in Ned-Indië.

Men kan in de laatste jaren nagenoeg geen over Indië handelend, geïllustreerd boek opnemen — wetenschappelijke en populaire beschrijvingen, reisverhalen, schoolboeken — of het blijkt, dat daarbij is geput uit den rijken voorraad platen en foto's van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen of van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned-Indië.

Die verzamelingen hebben daarmede haar nut bezwezen om de kennis onzer koloniën te helpen vermeerderen en de belangstelling in die koloniën te verhoogen. Maar het nut zou veel grooter kunnen zijn, indien de talrijke amateur-fotografen in Indië — ambtenaren, officieren en particulieren, — de beide genoemde instellingen steeds rekenden onder de vrienden, wien zij „natuurlijk“ een exemplaar hunner foto's zenden.

Het daartoe, nu zeven jaar geleden, vanwege het Bataviaasch Genootschap gedaan verzoek heeft helaas weinig gevolg gehad. Het zij mij veroorloofd, dat verzoek thans te herhalen: van elke opening zende men steeds twee onopgeplakte foto's, met korte vermelding van naam, jaartal en voorstelling aan de achterzijde, naar het Bataviaasch Genootschap, dat dan voor de doorzending van één exemplaar naar het Kon. Instituut zorg draagt.

Tegenover het groote nut is de moeite gering!

De Secretaris van het Instituut:
Dr. E. B. KIELSTRA.

Den Haag, Oct. 1912.

Ook Het Koloniaal Weekblad, dat zoo gaarne illustraties wil geven op allerlei gebied, houdt zich ten eerste aanbevolen voor toezending van een exemplaar van bedoelde foto's (adres Heerengracht 7, Den Haag).

Gaarne tot wederdienst bereid.

Red.-Comm.

Speciale Opleiding voor Inlanders.

Onder bovenstaanden titel levert Raden Kamil in de Locomotief van 4 Sept. j.l. eenige beschouwingen over het mislukken van enkele proe-

ven om Inlanders in Nederland op te leiden. Hij wijdt die mislukking voornamelijk aan de keuze van de jongelieden, die voor uitzending in aanmerking waren gebracht, aan de wijze, waarop men in Nederland zoowel het onderwijs als het particuliere leven van de jongelieden heeft geregeld.

Daar men nu de jongelieden voornamelijk naar Nederland had uitgezonden om door omgang met Nederl. jongelieden en het zooveel mogelijk opgaan in de Nederlandsche maatschappij, Westersche indrukken en inzichten te krijgen, zoo zullen wij bij dit punt eens even blijven stilstaan.

Hieromtrent schrijft R. K. het volgende:

„De jongelieden, in mijn tijd, in het geheel 6 in getal, werden gehuisvest bij den hoofdonderwijzer D. Hekker te Amsterdam, die met de opleiding was belast. Hij hield zich dagelijks en wel in den voormiddag hoogstens één uur met ons bezig. Wij kregen van hem les in 't lezen, rekenen (oplossen van vraagstukken) en geschiedenis. In den namiddag volgden wij de lessen aan de normaalschool voor hulponderwijzers ter plaate, waar 's avonds, gedurende in het geheel 10 uren in de week, onderwijs gegeven werd.”

„Buiten de onderwijsuren misten wij den voornaamsten factor om ons een vreemde taal eigen te maken, nl. het verkeer met menschen, die deze taal van kinds af aan spraken.”

„Met de huisgenooten kwamen wij slechts aan tafel samen; met Nederlandsche jongelieden van onzen leeftijd gingen wij niet om. Kortom, wij Inlandsche jongens, bleven het grootste gedeelte van den dag — zonder een steek uit te voeren — onder elkaar en konden van elkaar natuurlijk niets leeren (alleen in den omgang Javaansch babbelen).”

De schrijver gevoelt veel meer voor eene opleiding in Indië.

Wij geven gereedelijk toe, dat men in Indië precies even veel schoolkennis kan opdoen als in Nederland, doch vooral voor den aanstaanden onderwijzer, die de tegenwoordige Inlandsche maatschappij moet opvoeden, de jeugd moet leeren denken en handelen in een meer naar Westersche begrippen gevormden, vooruitstrevenden geest, achten wij een gedeeltelijke opleiding in Nederland beter.

Wil men echter werkelijk goede vruchten plukken van een zooveel duurdere opleiding in Nederland, dan zal er zeker in de eerste plaats voor gezorgd moeten worden, dat de jongelieden anders worden gehuisvest en opgeleid dan Raden Kamil het ons hierboven schetst.

Er is reeds meermalen, ook in Het Koloniaal Weekblad, op gewezen, dat de in Nederland vertoevende Indische jongelieden niet te veel bij elkaar moeten hokken, doch dit kan m. i. niet genoeg worden herhaald. Geen Pan-Javanisme of Pan-Indoïsme, doch een oplossing in de Nederlandsche samenleving is immer gewenscht. Het is te betreuren, dat Leiden en Delft, de centra voor de hogere opleiding, zoo dicht bij Den Haag zijn gelegen, waardoor de jongelieden ook veel te veel gedurende hun verblijf in Nederland in een Indische omgeving blijven.

Hoe dikwijls blijkt het, dat jongelieden, die hier te lande zijnde, zich „pour le besoin de la cause“ na eenigen tijd als „vernederlandscht“ hadden aangesteld, dit Nederlanderschap, dat er maar met een heel dun laagje oplag, in Indië teruggekeerd, dadelijk, als een knellend keurslijf, van zich afwierpen.

Dit zou zeker niet het geval zijn geweest, wanneer ze zich gedurende hunnen opleidingstijd meer in Nederlandsch gezelschap hadden opgehouden, niet uitsluitend in hunne eigen kringetjes waren opgegaan, ook al was daar de rijsttafel nog zoo lekker.

De vereeniging Oost en West telt onder hare verschillende hulp-verstrekkende commissies er ook eene, die zich speciaal ten doel stelt, raad en voorlichting ten deze te geven. Mogen steeds meer ouders en voogden zich tot haar wenden, in het belang der hier studeerende Indische jeugd.

Een Oud-Indisch lid der Vereeniging.

Den Haag, Oct. 1912.

Oost- en West-Indisch
Literatuur-overzicht.

De Brusselsche suikerconventie.

Men weet, dat in het begin van dit jaar de Brusselsche suikerconventie van 1902 voor de tweede maal voor een tijdsperiode van 5 jaren (tot September 1918) is vernieuwd. 1 September van dit jaar heeft Engeland bekend gemaakt, dat het zich 1 September 1913 uit de conventie wenscht terug te trekken.

Deze twee feiten geven v. d. F. in het jongste nummer van Cultura aanleiding de geschiedenis, den inhoud en de beteekenis van de Brusselsche suikerconventie, in het bijzonder voor ons land en zijne koloniën, uiteen te zetten.

Over Literatuur der Badoeys in Bantam.

Afl. 3 en 4 van Deel 54 van het Tijdschrift van het Bat. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen is geheel in beslag genomen door den heer M. C. Pleyte voor mededeelingen omtrent de literatuur der Badoeys in Bantam.

GEOPEND
de nieuw ingerichte Heeren-Kleermakerij
van **WILLEM VAN HOUT**,
PIET HEINSTRAT 19 - DEN HAAG
MIDDELPRIJZEN bij PRIMA STOFFEN.
GROOTE VOORRAAD.

VACANT

GEOPEND
DE RIEMERSTRAAT No. 111.
Uitzending van Diners van af 80 cent en hooger.
Koude en warme Schotels en de bekende
HORS D'OEUVRE VARIEES.
O. F. DE VRIES,
v/h. Chef-Kok Hotel „Victoria“, Spuistr., Den Haag
gekroond op verschillende Kokerijtooneelstellingen met hoogste onderscheidingen.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van Verzekering tegen ongevallen
Oudehavenkade N. r. l. Plan C, Rotterdam
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING
Individueele ONGEVALLENVERZEKERING
AUTOMOBIELVERZEKERING, Enz. Enz.
VRAAGT PROSPECTUS.
Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië
te SOERABAIA.

Vestigt U in NIJMEGEN!
Voor inlichtingen wende men
zich aan het SECRETARIAAT van
NIJMEGEN VOORUIT!
M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

VLEU
PIA
KUNSTSPEL-
ORG
VERHUUR.
PIANO's van 15.—
VLEUGELS „-8.—
REPARATIE.
RU
Afd. Gebruikte
SPECIALE INRICHTING
voor de

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149.

GELS.
NO'S.
PIANO'S.
ELS.
p.m. of f 50.— p.l. af.
„ „-80.— „ „
STEMMEN.
IL.
Instrumenten.
voor het GEREEDMAKEN
TROPEN.

L. LANGE
LEVERANCIER VAN Z. K. H. PRINS HENDRIK DER NEDERL.
HERTOG VAN MECKLENBURG.
LANGE VOORHOUT no. 86, Tel. no. 829, 's-GRAVENHAGE.
Havana-, Hollandsche- en Duitsche
SIGAREN SIGARETTEN.

Deze Badoeys zijn de nakomelingen van Padjadjaransche vluchtelingen die bij de invasie der Mohammedanen, omstreeks het midden der 16e eeuw, in West-Java voor Maulana Hasanoe'd-din naar de bijna ondoordringbare wouden van het Kendeng-gebergte uitweken en hun geloof trouw bleven. Het isolement der Badoeys is bijna volstrekt; alleen bij dringende noodzakelijkheid komen de mannen met de buitenwereld in aanraking.

Badoeische geesteskinderen noemt Pleyte zijn verhalen, die hij kreeg van een Badoej, Dastjin geheeten en van Tjikensik afkomstig; deze edelknaap bekleedde in zijn land het ambt van mantri daoen, minister voor de bladeren, omdat hij te zorgen had voor het versieren der offers met de gewijde bladsoorten. Hij was a pas de sot métier. En die offers dienen bij de kawaloe-feesten, die oogstfeesten zijn. Dastjin was bestemd tot opvolger van den tegenwoordigen paoen, het wereldlijk en geestelijk hoofd der Badoeys, dat in de plaats trad van de koningen in het verledene. Deze hooge betrekking was hem toegelacht uit hoofde van zijn kennis en vanwege zijn afstamming; want hij is de zoon eens rijksbesteders.

Al vroeg ontwaakte bij Dastjin, gelijk dit regel was bij de Padjadjaransche ridders waarvan de punten's verhalen, de zucht om naar den vreemde te trekken; o.a. was hij bij de gezantschappen, die den regent van Serang huldeblijken gaan aanbieden van de Badoeys. Hij nam den Islam aan en sneed zodoende den band met zijn maagschap voor goed door. Pleyte liet hem bij zich, liet hem vertellen en kreeg in menig opzicht een anderen kijk op de Badoeische literatuur dan de tot nu toe beschikbare gegevens daaromtrent toelieten. Eerst vlotte de conversatie niet erg, want deze menschen zien niet gaarne dat vreemdelingen onderzoeken naar hun adat; maar binnen enkele dagen kwam de verteller zóó op zijn praafmat, dat hij uit eigen bdwening vergelijkingen ging maken tusschen hetgeen hij elders had gezien en thans. Te Batavia gekomen bleef hij die hij was, en nacht aan nacht begeleide hij op de ketjapi, een eiter, zijn treurzangen op de verlopen grootheid zijns volks.

Men vindt in het opstel sprookjes, o.a. het zuiver Badoeische „De Koning der vogels”, waarin het bestuur over de vogelwereld geheel op dezelfde best geschiedt, als de inrichting der Badoeische maatschappij; verhalen die ook in de Preanger aangetroffen worden, wisselzangen, bangalikan's, versjes in verbloemde spreekwijs, aartsvaderlijke overleveringen omtrent den oorsprong van de gemeenschap der Badoeys, kronieken over het ontstaan der adat. In den grond der zaak onderscheiden de Badoeische letterkundige voortbrengselen zich niet wezenlijk van die der andere Soenda's en de taal der Badoeys blijkt weinig anders te zijn dan die van de westelijke Pasoenden, dus geen oud-Soendaasch. Ten bewijze daarvan geeft de schr. ten slotte de Tjarita Paksi keuling, een Badoeische pantoen met de zangwijze der pantoen in notenschrift.

Tel niet, maar weeg.

Onder dit opschrift schrijft in No. 2 van den 2en jaargang van „Het Tijdschrift”, Raden Sasradhimédja, waarvan een kort overzicht volgt.

Dat ik tot dusverre — zegt schr. — in dit Tijdschrift veroordeelde elke actie van christelijke zijde om den geestelijken inlander voor haar zaak te winnen, is niet omdat ik met mijn mohammedaanse godsdienst dweep en daardoor elk ander geloof bestrijden wil. Neen ik ben mohammedaan, die al te goed begrijpt de beteekenis van de woorden van den profeet, toen hij tot zijn volgelingen preekte: „Er behoort niet met andere godsdiensten getwist te worden, al loopen ze over van afgodendienst. Alle godsdiensten zullen eens op den laatsten dag voor God verschijnen en dan zal God de geschillen erin verklaren, enz.”

Maar wel bond schr. den strijd aan tegen de poging tot kerstening van andersdenkenden omdat de wijze, waarop zieltjes gevangen worden, hem niet strookend lijkt met wat rein, godsdienstig mag genoemd worden.

Alle godsdiensten zijn één; schrijver heeft het mohammedaansche geloof, zoowel als den christelijken en boeddhistischen godsdienst lief. Alle godsdiensten zijn hem dezelfde, omdat ze naar hetzelfde doel streven. Het toeval der geboorte heeft hem den mohammedaanschen godsdienst geschonken, en hij verlangt geen ander geloof, omdat verwisseling niet noodig is.

Hij noemt het onwaardig, dat op den ziel van den Javaan geaasd wordt door middel van kerstening van het onderwijs, of bemoeielijking in haar voortbestaan van een vergentiging als „Sarikat-Islam”. Het is het christendom onwaardig, zich te bedienen van lokaas, en wel zulk, waarnaar de muis-Javaan gulzig hapt — het onderwijs. Het getuigt niet van

haar verdraagzaamheid, om alles wat maar in zich de propaganda-kiem van het Islamisme draagt, den kop in te drukken.

De oude methode van zieltjeswinnen is hem sympathieker — langs den weg der overtuiging en naastenliefde. Alleen werd dan vaak gespeculeerd op het gebrek en den honger van den inlander, en ook dit is onwaardig.

Schr. verliest geenszins de zegeningen der kerstening onder zekere omstandigheden uit het oog, als hij zegt:

In het hart der wildernissen met onbeschaafde bewoners werkt de zendeling te midden van vijandige menschen, uit liefde voor zijn roeping: het Ware Geloof te brengen aan de verdooden. Hij helpt de menschen in nood zonder dat bij hun het Christendom opdringt. Hij geeft medicijn en geneest zieken. Hij verzorgt den hulpbehoevende alsof het zijn kind gold. De menschen nu krijgen vertrouwen in den zendeling. Met kinderlijke genegenheid zullen de dankbaren den pionier van het Geloof bejegenen. Zij zullen alle moeite doen, om lieve bijzonderheden van den man, die belangeloos helpt, te weten. En dan is de tijd daar, om de nieuwsgierigen in de geheimen van het christendom in te wijden.

Zoo moet, volgens R. Sasradhimédja ook op Java gewerkt worden. Vooral hier, waar men te doen heeft met een volk van eigen beschaving en godsdienst.

Nieuwe geschriften op taalkundig gebied.

Wij maken hier melding van een 5-tal nieuwe geschriften over talen van den Indischen Archipel, namelijk:

Glossarium behoorende bij het Maleisch leesboek, door Ch. S. van Ophuysen. (Leiden, S. C. van Doesburgh);

Beknopte handleiding om de Javaansche taal te leeren spreken, door J. W. van der Valk. Derde vermeerderde druk. (Leiden, Boekhandel en Drukkerij voorheen E. J. Brill);

Handleiding voor zelfonderricht in de Maleische taal, door J. W. van der Valk. Tweede vermeerderde druk. (Leiden, E. J. Brill.)

Lexique français-bas malais à l'usage des Français en Malaisie Indes Orientales Néerlandaises, Indo-Chine, Straits Settlements, Nouvelle-Calédonie, par J. de Saint-Sauveur avec des notions de grammaire malaise. Préface de M. Antoine Cabaton. (Paris, Paul Geuthner).

Bibliothèque Nationale. Département des manuscrits. Catalogue sommaire des manuscrits. Indiens-Chinois en Malays-Polynésiens, par A. Cabaton. (Paris, E. Leroux.)

Tijdschrift voor het Binnenl. Bestuur.

De September-aflevering opent met een uitvoerig opstel, getiteld: Nogmaals: Rijwegen of smalspoorbanen, door P. A. Roelofsen, eene studie die aansluit bij de beschouwingen van den Directeur van B. O. W., den heer G. Homan van der Heide, in de Juni-aflevering.

Verder geeft dit Nr. korte mededeelingen over: De positie der regenten. — Een Universiteit voor Indië. — Nogmaals civiel- of militair bestuur. — De staatsspoor- en tramwegen op Java in 1911. — De postspaarbank in Ned-Indië in 1911.

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud van het Sept. Nr.: Eene vergelijking tusschen de verovering en pacificatie van Burma en van Atjeh, door H. L. La Lau. — Een en ander over gezamenlijke schietoefeningen, door E. G. A. L. ter Haar. — Het hoefijzer, door Dr. L. Stadhouder. — De Japansche cavalerie en haar reglement van 13 Maart 1912. — Korte mededeelingen: Van de Fransche manoeuvres in 1911. — De grondslagen van het Japansche Infanterie reglement. — De dienstplicht in Algiers. — De recruteering in de Fransche koloniën in 1911. — Zandzakken in den veldoorlog. — „Surmenage” tengevolge van gebrek aan ligging. — Spionneeren in Japan en Australië. Van vreemde legers. — Tactische oefening op de kaart. — Uit de pers (Nederlandsche en Indische officierspensioenen). Enz.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

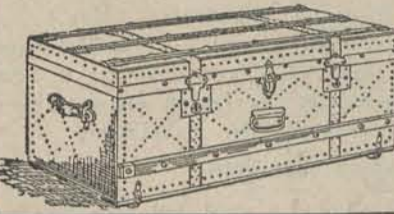
De Augustus-aflevering brengt de volgende bijdragen: U. S. Forest Service (vervolg), door H. Beekman. — Het systematisch botanisch onderzoek der Buitenbezittingen, door Dr. E. K. Plasschaert. — Marmajo, door H. C. Praasterink. — Over de olie uit Pararubberzaden. — Waar men onder Daendels een boschgang al niet voor gebruikte. — Referaten en vertalingen. — Inhoud van tijdschriften. — Personalia. — Marktberichten.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 43: Suikerbieten op Java, door H. C. Prinsen Geerligts. — Een nieuw werk over

PIERRE SCHREINER
ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45
DEN HAAG
Bedden- en Meubelmagazijnen
BEHANGERIJ STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143 Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM lang, 50 cM breed, 50 cM hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM breed, 35 cM hoog, met bak f 9.— Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM lang, 50 cM br., 40 cM hoog m. bak f 9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.

welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL.

Telefoon 6318.

TALen: DUITSCHE, ENGELSCH, FRANSCH,
ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen,
die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op
het juiste adres Noordeinde 42^B, boven maison Krul.

AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

S. J. ROTTEVEEL,

Galileïstraat 58. — Telefoon 3197.

Koloniale waren, Comestibles.

Telefoon H 7057.

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

RUIME KEUZE.

NIJWSTE MODELLEN.

DUNKLERSTRAAT 33

HOEK VALERIUSSTRAAT.

VACANT

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103

VALERIUSSTRAAT

DEN HAAG

— Tramhalte lijn 3 —

Eenig adres voor hen die zich goed en
voordeelig van nieuwe of TWEEDEHANDS
MEUBELN willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10—4 uur.

Tandborstels - Badmutsen - Sponsen
Bandages en Gordels.

Wed. G. STREITWOLF,

TELEFOON 2413.

105, NOORDEINDE 105.

koloniale producten, door Dr. J. Dekker. — Mededeelingen van het profstation voor tabak No. 5, besproken door P. Hondius Jzn. — De resultaten der in 1911 gehouden Sumatra- en Borneo-tabaks-inschrijvingen (Oogst 1911). — Erfpachtsperceelen in Nederlandsch-Indië. — Concessies voor tuinbouw en kleinen landbouw ter Oostkust. — Anti-suikeraccijnshond. — Kultuurberichten (Melasse. — Rietbranden op Java. — De boschbrand op den Merbaboe. — Koffiecultuur in Java's Oosthoek. — De bacoeyecultuur in Suriname. — De balata-industrie in Suriname. Enz.) — Kleine mededeelingen (De Koloniale tentoonstelling te Semarang. Enz.). — Verkeerswezen (De Wijnkoopsbaai. — De Belawanhaven en de Atjeh-tram. — Verbeteringen te Sabang. Enz.). — Financiële berichten en verslagen zoomede de overige wettelijke rubrieken.

Weekblad voor Indië.

No. 23 van het Weekblad bevat het slot van het fraai geïllustreerde artikel over Oud-Indisch koperwerk, door W. J. F. de Ryck van der Gracht.

Verder een verhaal met kiekjes van het spoorwagongeluk tusschen Tjibatoe en Garoet op 9 Sept. j.l. De overige bijdragen van d't Nr. houden geen direct verband met Indië, met uitzondering van een stukje van M. Buysman, getiteld: Wetenswaardigheden uit het Plantenrijk: Randia Mussaenda.

Schetsen uit Ned.-Indië.

Bij F. D. Hoekstra te Balk is verschenen een geschrift, getiteld: „Schetsen uit Ned.-Indië, dingen die niet iedereen weet”, door Nemesis.

Vergissen wij ons niet, dan is deze bundel schetsen, een verzameling van artikelen, die een plaats hebben gevonden in Asmodée (zie bijv. blz. 159), waaruit van zelf volgt, dat de schrijver de dingen niet van de zonnige zijde beziet.

De weefkunst in Ned.-Indië.

Nauwelijks heeft het eerste deel, handelend over de vlechtkunst in Ned.-Indië, van de monografieën over de inlandsche kunstnijverheid in Nederlandsch-Indië, het licht gezien, of het tweede, de weefkunst beschrijvende, is gevolgd.

Samenstellers zijn de heeren J. E. Jasper en Mas Pirngadie; drukker-uitgever de firma Mouton & Co te 's-Gravenhage.

Het werk telt 373 bladzijden 4o formaat; is prachtig geïllustreerd en ook typographisch keurig uitgevoerd. Op den inhoud hopen wij nader terug te komen.

Een charge....

Onder dit opschrift lezen wij in de jongste afl. van het Tijdschr. B.B.:

Erna, de schrijfster (het zal wel een schrijver zijn) van de Soerabajasche causerieën in het Bat. N. blad geeft in het nummer van dat blad van 10 Augustus j.l. op de volgende vermakelijke wijze aan haar (zijn) gemoed lucht, waar het geldt de aanstaande reorganisatie van de stadspolitie te Soerabaja:

Een ander „evenement” hier in Soerabaja is de opzienbarende tijding, dat ons politie-corps binnenkort versterkt (???) staat te worden met een kleine vierhonderd inlandsche politieagenten. De Europeesche hoofdagenten zijn er eerst allemaal uitgebond. Ze dachten zeker, na het geval te Goebeng laatst: die worden toch maar doodgekuppeld.

Stel u voor, bijna vierhonderd nieuwe geelvinken op ons losgelaten in Soerabaja! Mijn man heeft alle sloten en bouten in ons huis fliak laten nazien, en de halve stad plat moeten loopen om een paar echte Amerikaansche „Bar-Locks” te krijgen voor de huisdeuren. Van der Linde Teves, Carl Schlieper enz., waren allen out of stock, door de plotselinge navraag. Ook zegt men, dat verscheidene huisvaders in een bekende Chineesche toko in Kembang Djepoon ijverig van Chineezzen daar les nemen, hoe je zulke politielui opsluit, als ze opeens moord en brand schreeuwend je huis komen binnenstormen. Je kunt nooit weten. Vierhonderd nieuwe geelvinken, die het beroep nog moeten leeren, en zich nog heelemaal moeten „inrichten”!

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 tot 6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Spier. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Booschapper, Revue économique, Ind. Gils, Teysmannia, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatsert. En tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 2 Oct. 1912;
De Locomotief t/m 1 Oct.;
Het Soer. Handelsblad idem;
De Sumatrapost t/m 4 Oct.;
De Sumatrabode t/m 3 Oct.;
Tjahaja Sumatra idem;
De Ind. Mercur nos. 43 en 44;
Weekblad voor Ned.-Indië no. 23;
De Banier no. 28;
Handelsberichten van het Ministerie van Landbouw; Bandera Wolanda no. 109;
Dept. van Landbouw Suriname, Bulletin no. 28, 12 Sept.;
Een Furicladiumziekte op Hevea;
De zilverdraadziekte der koffie in Suriname;
De gevolgen van het gebruik van keukenzouhoudend water voor de begieting en bespuiting, door Dr. J. Kuyper.
De Inlandsche Kunstnijverheid in Ned. Oost-Indië, 2de deel, de Weefkunst.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging:

VERANTWOORDING der ontvangen gelden ten behoeve der noodlijdenden te BONAIRE, ARUBA en CURAÇAO.

Ontvangen vide Het Kol. Weekblad van den 10 October 1912, no 41	f 8909.33 ⁵
28 Aug. 1912, gest. b/d. Dordtsche Bank	f 1500.—
7 Sept. „ idem	„ 3065.—
12 Sept. „ idem	„ 2241.—
25 Sept. „ idem	„ 1278.—
28 Oct. „ idem	„ 800.—
Innings- en Administratiekosten	„ 23.33 ⁵
Toegezegd doch niet ontvangen	„ 2.—
Totaal	f 8909.33⁵ f 8909.33⁵

De Penningmeester v/h. Hoofdbestuur:
A. A. C. HARTING.

De bij de Dordtsche Bank gestorte gelden zijn door tussenkomst van het Bestuur van het Algemeen Nederlandsch Verbond overgemaakt naar West-Indië.

Van de Afdeling Amsterdam:

VOORDRACHT van den heer T. v. ERP, Majoor der Genie v/h N.-I. L., op Vrijdag 15 Nov. 1912, des avonds 8 uur, in een der zalen van het American-Hôtel, ingang Marnixstraat.

Onderwerp: „De Boroboedoer”.

De voordracht zal worden toegelicht door 't vertoonen van plm. 100 fraaie lichtbeelden.

De heer Van Erp was gedurende de laatste jaren belast met de restauratie en het onderhoud van de Boroboedoer en het verrichten van photographische opnemingen.

In de zaal zullen enkele photo's ter bezichtiging zijn opgehangen.

Voor introductie van niet-leden, wende men zich tot een der bestuursleden, die zich aan den ingang der zaal zullen bevinden.

Namens het bestuur:
C. DE VRIES, Secretaris.

Van de Nederl. Afdeling der Ned.-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw.

OPENBARE VERGADERING op Donderdag 7 November 1912, 's avonds 8 uur, te Den Haag, Zuid-Hollandsch Koffiehuis, Zaal 4, aan de Groenmarkt.

Onderwerp: „Werving van contract-arbeiders op Java”.

Spreker: de heer D. G. STIBBE, Inspecteur van den Arbeid in N.-I.

Er zal gelegenheid worden gegeven voor debat of het vragen van inlichtingen.

Toegang vrij.

P. J. VAN HOUTEN, Voorzitter.
S. STIBBE, Secretaris.

Ten behoeve van de leden der Vereen. Oosten West zijn bewijzen van toegang beschikbaar ten kantore Heulstraat 17 en Laan v. Meerdervoort 187.

DE RIJSWIJKSCHE BANK

ZOUTMANSTRAAT 42, 's-GRAVENHAGE.

Commissarissen:
Dr. T. BRESNEE (pres.)
H. E. VAN LEYDEN.
I. BÄCK.

Directie:
G. J. KUNST.
E. V. VAN LEYDEN.

Effecten - Goupons - Wissels
Safe-inrichting.

HERMAN VOORHOEVE BLOEMIST

ZOUTMANSTRAAT 40c - DEN HAAG

levert behalve prachtige levende bloemen en planten, bouquets, bloemwerk, ook zeldzame schoone kunstbloemen en bladeren. Bij uitstek geschikt voor verzending naar OOST- en WEST-INDIË.

Geïmporteerde Amerik. Schoenen
HEALTH SHOES.

HEULSTRAAT 11

M. A. GREVE - Telef. 417
Specialiteit „EIGENGEMAAKT SCHOEISEL”.

A. SCHRÖDER & CO.

GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

GROOTE KEUZE

NAJAARS-, HERFST-
EN
WINTERSTOFFEN

Vraagt onze uitgebreide Stalen-Collecties.

VACANT

F. C. DE BRUYN — MAGAZIJN VAN — KOLONIALEWAREN EN COMESTIBLES

Levert uitsluitend eerste kwaliteit tot billijke prijzen.

Bij betaling per week of à contant 2% korting.
„ „ „ maand 1% „

INGREDIËNTEN VOOR DE RIJSTAFEL.

DANCKERTSTRAAT 43. TELEFOON 8861.

ALOM BEKENDE MERKEN

van goede kwaliteit, welke tevens goedkoop zijn, te voeren is in het voordeel van elken handelaar. Wendt U daarom tot ons om prijzen voor TOUR BOWN EN GLORIA (W. K. C.) RIJWIËLEN, welke door de grootste tokohouders in Oost- en West-Indië reeds worden verkocht en met succes. Voor voordeelrijke prijzen maken. Aanbevelend.

S. VAN DER BIJL, Waterlooplein 96/8, AMSTERDAM.

TOKO BAHROE

Van Kinsbergenstraat 126, DEN HAAG. Tel. 4796.
Intercomm.

SPECIAL ADRES VOOR GOEDE SAMBALLANS EN BOEMBOS.
Firma BARNAS & DIEMERS, Importeurs.

Van de Indische Vereeniging:

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING
op Zondag 3 Nov. a.s., des nam. te 2 ure, in
het Café-Restaurant „Het Gouden Hoofd“ te Den
Haag.

- Punten van behandeling:
1. Verkiezing van bestuur en verificatie-commissie.
 2. Verslagen v/h afgelopen vereenigingsjaar.
 3. Statutenwijziging.

Namens het bestuur:
NOTO DININGRAT, Secretaris.

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

Voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in
Ned.-Indië is de spoedige uitzending noodig van een
tiental jonge geneeskundigen, niet ouder dan 30 jaren,
die in het bezit zijn van een diploma als Neder-
landsch arts.

Zij treden in tijdelijken dienst voor ten minste
één jaar, doch zijn bestemd om in vasten dienst
over te gaan, wanneer de bij de St.-Generaal aan-
hangige voorstellen, tot reorganisatie van den bur-
gerlijken geneeskundigen dienst in N.-I., waarom-
trent inlichtingen kunnen worden verkregen bij de
afdeeling D (personeel) van het Departement van
Kolonien, worden aangenomen.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbou-
den: a. overtocht naar N.-I. en, ingeval de boven-
bedoelde voorstellen niet mochten worden aanvaard
binnen één jaar na beëindiging van de verbintenis,
terug voor gouvernementsrekening als passagier der
te kl. c.q. ook voor het wettig gezin; b. een grati-
ficatie voor uitrusting ten bedrage van f 2000;
c. een voorloopige bezoldiging van f 250 's maands,
ingaaude met den dag van inschepping naar N.-I.
en voortdurende totdat daar te lande het activiteits-
traktement ingaat.

In Indië wordt genoten een bezoldiging van f 400
's maands. Bij overgang in vasten dienst wordt,
indien bovenbedoelde voorstellen worden aangeno-
men, na één jaar dienst een verhooging ontvangen
van f 100 's maands en voorts 2 verhoogingen, elke
eveneens van f 100 's maands, na resp. 4 en 7 jaren
dienst, te rekenen van het tijdstip van eerste in-
diensttreding af.

De uit te zenden geneeskundigen moeten zich
schriftelijk verbinden tot teruggave van hetgeen
wegens gratificatie voor uitrusting en wegens over-
tocht naar Indië van regeeringswege te hunnen
behoefte wordt betaald, wanneer zij niet binnen den
aan te wijzen tijd naar Indië vertrekken, de
reis derwaarts moedwillig afbreken, dan wel worden
ontslagen om andere redenen dan wèlbewezen ziels-
of lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan —
ter beoordeeling der regeering — binnen 3 jaar na
hunne aankomst op Java in geval van overgang
in vasten dienst, of, indien voor dergelijken over-
gang geen gelegenheid mocht bestaan, binnen één
jaar.

Uitzending heeft niet plaats dan nadat uit een
vanwege het Dep. van Koloniën in te stellen ge-
neeskundig onderzoek is gebleken van fysieke ge-
schiktheid voor den Indischen dienst.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen
te komen, moeten zich aanmelden bij het Dep. van
Kolonien, bij een op zegel geschreven request, onder
overlegging van: a. hun diploma; b. een bewijs
van voldoening aan de nationale militie, afgegeven
door den burgemeester der gemeente, waarvoor zij
geloofd hebben; c. een bewijs van goet maatschappelij-
k gedrag, na dagteekening dezer afgegeven door
den burgemeester van hunne laatste woonplaats;
d. een uittreksel uit hunne geboorteakte; e. eene
opgave of zij getuwd of ongehuwd zijn en e.q. van
het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

In vasten dienst zijnde is het traktement onder-
worpen aan een korting van 2% ten behoeve van
de burgerlijke pensioenen en van 5% voor de ge-
woone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds
voor burgerlijke ambtenaren in N.-I. Bovendien is
opname in vasten dienst ten behoeve van laatst-
genoemd fonds door gehuwden 2 maanden en door
ongehuwden 1 maand traktement te volden. Bij
veroordeeling — in vasten dienst zijnde — door ge-
huwden tweemaal het bedrag der verhooging over
één maand, door ongetuuden éénmaal. Bij huwelij-
k één maand traktement. Deze contributiën zijn te
voldoen in maandelijksche termijnen. Een contributie
in eens is in geval van huwelijks nog verschuldigd,
wegens verschil in leeftijd der echtgenooten, wan-
neer dat verschil meer dan 9 jaar bedraagt.

(Ned. Staatscourant van 25 Oct. 1912 No. 250.)

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 27 Sept 1912. No. 78.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de hoofdinspecteur
J. C. Voorduin; de commies F. Ketner; de candi-
daat-ambtenaar voor Chin. zaken C. G. Riem.
Gesteld: ter beschikking van den Directeur van

B.B. ten einde te worden toegevoegd aan een ass.-
resident of controleur: op Java en Madjera: J. H.
A. Logeman, H. Fievez de Malines van Ginkel, N.
W. van Hartingsveldt, J. van Aalen en A. A. F.
Vogelpoel, op de Buitenbezittingen: J. C. Mann,
A. L. Platt, G. A. Brunet de Rochetrune, J. W.
Hilbrander, L. E. Derx, P. M. Hooijkaas, P. E. v.
d. Meer Mohr en J. G. Becking; ter beschikking
van den president van den Raad v. Just t: Melan
Mr. P. G. Bijdendijk; van den president van den
Raad van Justitie te Padang Mr. C. Bakker.

Toegekend: de titulaire rang van ass.-resident
aan den controleur A. A. Burgdorffer.

Benoemd: tot voorzitter van den landraad te
Bangkalan Mr. Ch. J. D. Herman; tot ass.-resident
van Djember K. Wijbrands, van Bondoweso W. J.
J. Veltman; tot kantoorchef 1e kl. H. Wamstecker;
tot onderwijzer 2e klas W. C. de Gatt en P. J.
Plaatsman; tot opzichter H. J. Spaan; t t h lppre-
diker te Koemeleboeai J. A. Meijer, te Bonthain
J. Kelling; tot ass.-resident van Painan L. Dinger;
tot tijd. ass.-resident van Flores A. M. Hens, van
Groot-Atjeh W. Doornik; tot commies W. Th. Re-
naud en W. P. E. Thiel; tot ingenieur 2e kl. B.
von Faber; tot ambtenaar 4e kl. der in- en uitvoer-
rechten C. M. Selter en C. van Engers; tot idem
5e kl. G. G. J. Spangenberg.

Ontslagen: op verzoek eervol de luit d r Chinee-
zen te Sidoardjo Loo Bing Kie.

Benoemd: tot controleur in de res. Batavia H. F.
van Hengel; tot onderwijzeres 3e kl te Gindie
meij. I. A. van Limborgh.

Geplaatst: te Semarang de onderwijzeres mej. H.
C. J. v. d. Schreef; te Tondano de onderwijzer H.
P. V. Plantema.

Tijdelijk werkzaam gesteld: als onderwijzeres te
Pare mevr. L. C. Fransz—de Vries, te Bonthain
mevr. E. Jonkmans—de Jong.

Benoemd: tot onderopzichter H. E. Schrijn, N. M.
W. E. Bastiaans en W. Manupa-ja.

Militair Departement.

Verleend: 10 maanden verlof aan den kapl. der
inf. K. P. A. M. van Raesfeld Meijer.

Overgeplaatst: naar Semarang de magazijnmees-
ter A. H. Pinxter.

Verleend: 10 maanden verlof aan den inspecteur
van scheepvaart M. J. van Alphen de Vcer.

Ontslagen: op verzoek eervol de havenmeester J.
M. W. Oehsendorf.

Benoemd: tot havenmeester 2e kl. A. J. van He-
mert; tot id. 3e kl. E. Broms; tot len rekenaar
bij het Kon. magn. en meteorol. observatorium P.
J. Smits.

Uit de Javasche Courant van 1 Oct. 1912. No. 79

Civiel Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den ambtenaar der
in- en uitvoerrechten Ch. D. Pöttger; 9 maanden
aan den controleur A. H. Philips; 1 jaar aan den
commies Ch. C. v. d. Kruk en den alg. ontvanger
F. A. Perretsz.

Ontslagen: op verzoek eervol de commies M. K.
Nemmers; de opziener J. A. Baudoin; de commies
E. F. Geeraths; de monteur M. R. Roggen; de on-
derwijzeres mej. W. M. J. Heijligers; de bureauklerk
F. Brunot; de onderwijzer M. A. A. van Meek; de
commies L. G. J. de Scheemaker.

Benoemd: tot werkmeester H. W. J. Draijer; tot
boormeester 1e kl. J. D. P. Nauman; tot 3en com-
mies P. C. Blondeau; tot bouwkl. tekenaar A. D.
Evenhuis; tot tijd. referendaris G. B. A. Degeat;
tot onderwijzer 1e kl. G. J. van Rijsinge; tot adj-
landmeter G. F. Bakker; tot tijdelijk id. Ch. J. v.
Haastert; tot wedana van Kampak Mas Mangkoe-
diredjo.

Ontslagen: op verzoek eervol de kapit. der Chi-
neezen te Benkoelen Tjan Ngo San.

Benoemd: tot kapitein der Chineezen te Benkoe-
len Oei Tjeng Hien; tot controleur in de residentie
Soerabaja H. I. Bussemaker; tot onderwijzer te
Batavia A. H. J. Schweitzer; tot onderwijzeres te
Batavia mej. A. E. van Baarda; tot onderwijzer te
Tjitalengka W. Louwe; te Magelang Th. G. F.
Zitwing; te Koetoardjo J. Roorda; tot onderwijzeres
te Djombang A. Rijks.

Tijdelijk werkzaam gesteld: als onderwijzeres t.
Serang mej. M. J. Rottier; te Bandoeng mej. F. A.
v. d. Tas; te Batavia mevr. I. J. A. Diephuis—Rau-
werda.

Militair Departement.

Verleend: 6 maanden verlof aan den off. v. gez.
H. W. Leeksma.

Ontslagen: eervol op verzoek de hoofoverpleegster
mej. F. E. S. Geijp; de off. v. gezondheid Dr. U.
W. E. Thur.

Geplaatst: bij het 11e bat. de kapitein J. v. Hecht
Muntingh Napjus.

Overgeplaatst: bij het 7e bat. de 2e luit. F. H.
von Meijerfeldt; bij het R.-H. 2e depôt-bat. de 2e lt.
G. H. Hemmes; te Koetaradja de 1e luit. C. A. v.
Meeuwen; bij het 1e depôt-bat. de onderluitenant J.
L. Holtz.

Ingetrokken: de overplaatsing van den onderli.
J. Slooten en van den 1en luit.-adj. R. W. Reants.

Tijdelijk belast: met de waarneming der betrek-
king van scheepsteekenaar M. van Breen.

VACANT

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREENIGING

OPGERICHT 17 APRIL 1897

ERKEND BIJ KON. BESL. VAN 20 APRIL 1903, No. 58,
STAATSCOURANT No. 110.

De Vereeniging stelt zich ten doel:

- 1o. De bevordering der postzegelkunde in het algemeen;
 - 2o. Het verzamelen van postzegels en poststukken tusschen hare leden te bevorderen en te vergemakkelijken.
- In het bijzonder tracht zij dit te doen door:
- a) het doen circuleeren van koopboekjes, samengesteld door hare leden;
 - b) het uitgeven van een tijdschrift;
 - c) het vormen van een bibliotheek;
 - d) het doen circuleeren van tijdschriften;
 - e) het houden van verlotingen;
 - f) het houden van bijeenkomsten.

Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door
den Secretaris-Penningmeester

TH. H. KLINKHAMER,
Joan Maetsuyckerstraat 28.

AANVRAAG

VOOR HET

werkend
correspondeerend **Lidmaatschap**
DER

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREEN.

M.

Hierbij deel ik U mede, dat ik ^{werkend} _{correspondeerend}
lid der H. P. V. wensch te worden.

Tevens verklaar ik hierbij, dat ik geen hande-
laar in postzegels ben of plan heb zulks te worden.
Ingeval ik evenwel postzegelhandelaar zou worden,
zal ik voor het lidmaatschap bedanken. *)

Naam.....
Woonplaats.....
Beroep.....
Leeftijd.....
Voorsteller.....
Hollandsche referenties.....

Handteekening.....
Datum.....

Aan den Secretaris
der H. P. V.
— Contributie p. j. f3.- en f2.-
Entree f1.-.

*) Indien men zich opgeeft voor het correspon-
deerend lidmaatschap vervalt deze verklaring.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te oekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, der heer G. C. A. DE WITT, Reinkenstraat 56.

Acht dames en één heer voor pianolessen.	Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.
Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal.	Drie geg. Ond.-Officieren O.-I. L., waarvan één is gedipl. ziekenverpleger, voor eenig administratiewerk, geldinkasseeren, magazijnmeester.
Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; hoofdaacte middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.	Rene Dame voor zanglessen.
Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen.	Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.
Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal.	Eene Dame v/b. geven v. lessen aanspraakgebrekkigen.
Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.	Twee geg. O.-I. mil. v. oppasser of magazijnknecht.
Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H.-acte heeft.	Een heer voor muzieklessen.
Twee dames v. vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.	Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.
Vijf jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië, waaronder twee die reeds in Indië waren.	Twee bekw. linnennaaiers, waarvan een uit naaien gaat van 9-5 uur.
Dame, m. l., Prot., West-Indische, voor gezelschap bij oude dame of voor waarnemen huishouding.	Beschikb. voor de reis naar Indië twee zeebaboes en 1 mannelijke Inlandsche bediende.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.
Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willer verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	} Javaansch.
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	} Maleisch } gediplomeerd.
	} Javaansch en Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	} Javaansch.
	} Maleisch.
	} Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

- b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

- c. Onze Oost II: iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

GUMMI

DAMES-MANTELS

van af
f 15-

Martin Schiff
Hoogstraat 36
Den Haag

BOUWT

OP

„Oud-Wassenaer” - „Groot-Haesebroek”

„De Pauw” of „Backershaegen”

■ ■ ■

Inlichtingen te bekomen bij de bekende
: _____ Kantoren. _____

WISBRUN & LIFFMANN.
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND
EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOON-
HUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE
HOEK'S GASHAARDEN
HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG.
VRAAG CATALOGUS. :: VRAAG CATALOGUS.

GEBR. DE RIDDER

LEVERANCIERS VAN 1e KWALITEIT RUND-, KALF-,
LAMS- EN VARKENSVLEESCH.

Specialiteit in fijne WORST en VLEESCHWAREN

Geregelde bezorging door alle wijken van
's-Gravenhage, Scheveningen en Voorburg.

VALERIUSSTRAAT - hoek Dunckerstraat - DEN HAAG.
INTERC. TELEFOON 2848.

De Hollandsche Nijverheid

PLEIN 12 :: DEN HAAG

BESTE EN GOEDKOOPSTE ADRES VOOR EIGENGEMAAKTE

Dames- en Kinderondergoederen
KINDERJURKEN, KINDERMANTELS EN KINDERHOEDEN

Brengt een bezoek aan

„BOEATAN”,

Magazijn van

Indische Kunstnijverheid,

Heulstraat, Den Haag.

Vrij entree.

THEE VAN 3-6.

Leverancier van H.M. de Koningin

MAISON DE BONNETERIE.

Tijdelijk HULPGEBOUW tegenover het Stadhuis DEN HAAG.

Grootst gesorteerde Magazijnen in elegante Dames- en Kinderconfectie.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER”
 ELITE BIOSCOPE
 PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK
SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.
 ENTRÉE: 50 en 25 Cent voor de MATINÉE'S, f 1.—, f 0.75, f 0.50 en f 0.30 voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

GROBBE = COMESTIBLES.
 Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

VACANT

ZEER VOORDEELIGE AANBIEDING
 WEGENS GROOTE VOORRADEN.
 Prima FLANEL f 7.80 p. 30 El. — REFORMSTOF f 7.50 p. 30 El. — Zeer fijne, souple SHIRTING f 12.25 p. 54 El.

STERK GRASLINNEN

85 cM. br. f 12.75, 100 cM. br. f 15.75 (63 El).
 125 cM. br. f 12.75, 140 cM. br. f 15.50 (42 El).
 150 cM. br. f 16.80, 163 cM. br. f 18.75 (42 El).
 180 cM. br. f 21.50, 200 cM. br. f 25.20 (42 El).
 250 cM. br. f 23.50 p. 24 El.

LINGERIES VOOR INDIË

Elegant en Goedkoop. **VRAAGT STALEN** in uw eigen belang.
 H. BONEFAAS, Hengelo (O.), Den Haag, Beeklaan 466. **Fabriek en Export.**

VAN SEVENTER & PALUDANUS
 Vlamingstraat 21,
 DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleeding naar maat. **SPECIAL ADRES** voor Ultrusting.

WAT brengt ieders belang mede bij de aanschaffing van HEEREN- en KINDERKLEEDING?
DAT men onberispelijke coupe, soliede stoffen en prima afwerking **KRIJGT VOOR DEN LAAGSTEN PRIJS.**
HET AANGEWZEN ADRES DAARVOOR IS EN BLIJFT LIJNKAMP's KLEEDINGMAGAZIJN
 GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT, TEGENOVER HET STADHUIS.

HOTEL-RESTAURANT SANTOSA.
 Telefoon 1896. - 's-GRAVENHAGE.

Indisch Restaurant PIEPER BAARS
 PRINS HENDRIKPLEIN 3a 3b, 4.
 Plat du Jour vanaf f 0.80.
 Diners vanaf f 1.—.
 Uitzending van alle gerechten en Diners.
 Aanbevelend:
 L. HANNEMANN, Eigenaar.

VACANT

GRANDS MAGASINS A LA BELLE DENTELLIÈRE
 156 NOORDEINDE - DEN HAAG

Echte Kant en Kunstnaaldwerken

Bezichtiging geheel vrij :: Geopend van Maandag tot Vrijdag

KANTEN VOOR KABAYA'S WASCHECHTE LINTEN

I. DE VRIES GALERIES MODERNES
 DEN HAAG - Hoogstraat 4
 bericht, dat vanaf HEDEN al de Hoeden voor den a.s. winter GEËXPOSEERD zijn
1STE ETAGE
 Beleefde uitnodiging zonder verplichting tot kopen.
ENORME KEUZE - BILLIJKE PRIJZEN.

Indisch Restaurant
 Vereniging „OOST EN WEST”
 LAAN v. MEERDERVOORT 187
 Telefoon 2655.
INDISCHE KOKKIE
 GROOTE VERScheidenheid van **OOSTERSCHE GERECHTEN.**
 ZORGZAME EN ZINDELIJKE BEREIDING VERZEKERD. BILLIJK TARIEF.
 TJOBALAH SATOE KALI, TEMTOENANTI DATANG KEMBALI
 Plat du Jour à f 1.50.
 Diners vanaf f 1.75.
 Uitzending van allerlei Schotels en Gebakken met verhooging van :: bezorgloon. ::

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen. „Oost en West”: f.....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

O. C. L. VOSVELD, Opticien, Hof-, Rijks- en Gemeenteleverancier - KORTE POTEN 42. - Telefoon 3957 - 's-GRAVENHAGE.

GELIEVE S.V.P. OP NAAM EN WOONPLAATS TE LETTEN.

Specialiteit in Gouden Brillen en Pincenez, Barometers, Thermometers, Veld-, Theater- en Marinekijkers, Breukbanden, Buikbanden en verdere instrumenten. — Maatnemen en aanleggen v. Dames geschiedt door vrouwelijke behandeling.

Specialiteit in ANATOMISCHE MODELLEN.

A. A. BOLT

CONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f — 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

Firma J. M. J. VAN WIELIK

Noordeinde 9 en Hartogstraat 1,

LEVERANCIERS VAN

**BINNEN- EN BUITENLANDSCHE
DECORATIËN EN ORDELINTEN**
's-GRAVENHAGE.

NEDERLANDSCHE ELECTRISCHE OXIGENOL of NATUUR WASC-, BLEEK- en STRIJKINRICHTING
INGERICHT VOLGENS DE EISCHEN DES TIJDS

J. NIEUKERKE, van Diemenstraat 87.

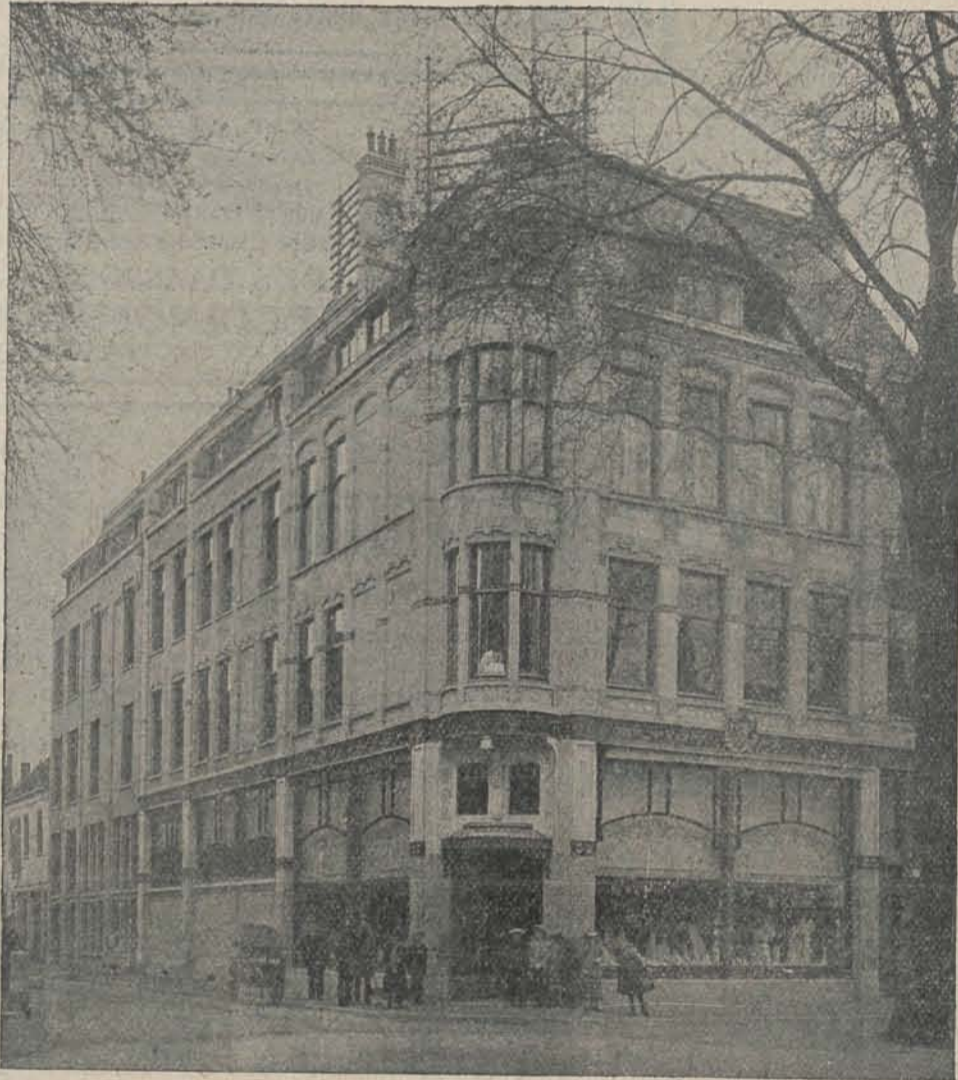
OXIGENOL is zuurstof, vervangt CHLOOR.

Volgens Dr. FURNEË's Scheikundige verklaring geheel onschadelijk. Tast de Vezel van het te wasschen Goed niet aan. Ook niet schadelijk voor Gekleurde of Witte Goederen. Apreteeren van alle soorten GORDIJNEN. Wasschen van DEKENS en SPREIEN.

Voor verzendingen aan particulieren (ook ter gelegenheid van het St. Nicolaasfeest) naar Oost- en West-Indië van

ECHTE HAAGSCHE HOPIES, CHOCOLADE, EXTRA FINE BONBONS, KOEK, BANKET etc. Richt men zijne bestellingen aan

J. A. KRUL, Confiserie, Chocolaterie Royal
DEN HAAG, 44 Noordeinde 44.

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie

Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

Weekblad voor Indië

onder Hoofdredactie van
M. VAN GEUNS, te SOERABAJA

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneeren bij den
agent voor Nederland: Uitgevers
Maatsch. „Het Gemeenschappelijk
belang” Nieuwe Molstraat 20,
DEN HAAG

NEDERLANDSCHE VEGETARIËRSBOND.

Secretariaat, Brochurenhandel en Vegetarisch Bureau:

HEEMRAADSINGEL 217B :: ROTTERDAM,

waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven
gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE”

onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f2.— p. Jaar.

Bekroond propagandageschrift, franco per post f0.06. — ORTT

Brieven over gezondheid, franco per post f0.12. — DR. ANTON

KINGSFORD, Ware voeding, franco per post f0.80. — Vegetarisme

een economische noodzakelijkheid, franco per post f0.94.

KOOKBOEKEN franco per post f0.17 en f0.95.

Vraagt voedingsmiddelen gesteld onder toezicht van
den Nederlandschen Vegetariërsbond. — Dit geeft
afdoende waarborgen.

Het Weekblad voor den Handeldrijvenden en Industrieelen Middenstand,

verschijnt in 4 verschillende edities.

Welk vakblad heeft de meeste annonces
en wordt derhalve het best gelezen?

Vraag proefnr. (maar vergeet niet uw
bedrijf, opdat de voor U bestemde editie
worde gezonden) en oordeel zelf.

Amstel 18, Amsterdam.